

“İndi burada xoşbəxt yaşayın”

Prezident İlham Əliyev Ağdam və Xocalıya səfər edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 18-də “Tabaterra” MMC-nin Ağdam Sənaye Parkındakı bütün məmulatlarının istehsalı müəssisəsinin açılışında iştirak edib.

Sonra Prezident İlham Əliyev Ağdam şəhərində 960 şagird yerlik Ağdam şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbin binasının və 160 yerlik 1 nömrəli körpələr evi-uşaq bağçasının açılışında iştirak edib. Bu binanın da inşası “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı”nın icrası çərçivəsində həyata keçirilib.

Daha sonra Prezident İlham Əliyev Ağdam rayonunun Qiyaslı kəndindəki tarixi məscidin binasının bərpadan sonra açılışında iştirak edib.

Prezident İlham Əliyev Xocalının Təzəbinə kəndində fərdi evlərin və infrastrukturun bərpası sahəsində görülən işlərlə tanış olub, Xocalı kərpic zavodunun açılışında iştirak edib. Bu istehsal müəssisəsi rayonun Daşbulaq kəndində inşa olunub.

Prezident İlham Əliyev iyulun 18-də Xocalının Xanyurdu kəndində olub, sakinlərlə görüşüb.

2-4

İlham Əliyev iraqlı həmkarına başsağlığı verib

İraq Respublikasının Prezidenti zati-aliləri
cənab Əbdüllətif Camal Rəşidə

Hörmətli cənab Prezident!

Əl-Küt şəhərində yerləşən ticarət mərkəzində baş vermiş yanğın nəticəsində çox sayda insanın həlak olması xəbəri bizi olduqca sarsıtdı.

Bu faciə ilə əlaqədar dərdinizi bölüşür, Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına, bütün İraq xalqına öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznə başsağlığı verir, xəsarət alanlara şəfa diləyirəm.

Allah rəhmət elosin!

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 18 iyul 2025-ci il

Azərbaycan və Türkmənistan arasındakı münasibətlər yeni mərhələyə qədəm qoyur

Ötən müddətdə Türkmənistan və Azərbaycan arasında ikitərəfli əlaqələr daha da inkişaf etmişdir. Bu yerdə vurğulayaq ki, türkdilli ölkələr arasında getdikcə artan və yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyan çoxşaxəli əlaqələr Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) da dünyada söz sahibi olan güc mərkəzinə çevrilməsinə birbaşa rəvac verib. Dünyanın hazırkı təlatümlü dövründə türk dövlətlərinin güclü birliyinin vacibliyi bir daha qabarıq şəkildə özünü göstərir. TDT-də hazırda müşahidəçi statusuna malik Türkmənistanın da təşkilatın tamhüquqlu üzvü olması məsələsini aktuallaşdırır.

8

Yaxın Şərq Azərbaycan üçün daha yaxın olur

Azərbaycan Yaxın Şərq ölkələri ilə də əlaqələrini inkişaf etdirir. Buna görə də çoxvektorlu siyasət yürüdən dövlətimizin xarici siyasətində sözügedən ölkələrlə əməkdaşlığı genişləndirmək prioritet təşkil edir.

Bu mənada Azərbaycanın ərəb ölkələri ilə dostluğa və əməkdaşlığa əsaslanan əlaqələri diqqət çəkir. Yaxın günlərdə Ermənistan və Azərbaycan liderləri arasında keçirilən və sülh prosesində irəliləyiş addım kimi dəyərləndirilən tarixi ikitərəfli görüş üçün ünvanın da möhür Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Əbu-Dabi şəhəri seçilməsi təsədüfi deyildi.

7

ASOSAI və ARABOSAI təşkilatlarının Birgə Toplantısının iştirakçılara

Hörmətli Toplantı iştirakçıları!

Sizi –Ali Audit Orqanlarının Asiya Təşkilatına (ASOSAI) və Ali Audit Orqanlarının Ərəb Təşkilatına (ARABOSAI) üzv olan ali audit orqanlarının Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının evsahibliyi ilə Bakıda keçirilən Birgə Toplantısının bütün iştirakçılarını səmimi-qəlbədən salamlayı, Toplantının öz işinə başlaması münasibətilə təbrik edir və uğurlar arzulayıram.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Baş Assambleyasının 2011-ci ildə qəbul edilmiş “Ali audit orqanlarının gücləndirilməsi vasitəsilə dövlət idarəçiliyinin səmərəliliyinin, cavabdehliyinin, effektivliyinin və şəffaflığının artırılması haqqında” və 2014-cü ildə qəbul edilmiş “Ali audit orqanları vasitəsilə dövlət idarəetməsinin səmərəliliyinin, cavabdehliyinin, effektivliyinin və şəffaflığının inkişaf etdirilməsi və gücləndirilməsi haqqında” qətnamələri dünya ictimaiyyətinin ali audit orqanlarına inamının artmasında və ictimai resurslardan səmərəli istifadə baxımından onların rolunun daha da yüksəldilməsində müstəsna əhəmiyyətə malikdir.

Toplantıda ASOSAI və ARABOSAI təşkilatlarına üzv olan əksər ali audit orqanlarının rəhbərlər səviyyəsində təmsil olunması, həmçinin Ali Audit Orqanları Beynəlxalq Təşkilatının (INTOSAI) Prezidentlik və Baş Katiblik təmsilçilərinin iştirak etməsi tədbirin yüksək statusunu göstərir.

Bələ bir tədbirin ölkəmizdə keçirilməsini dövlət vəsaitlərinin istifadəsi zamanı səmərəliliyin, hesabatlılığın, nəticəliliyin və şəffaflığın artırılmasında Azərbaycanın ali audit orqanının fəaliyyətinin gücləndirilməsi üçün nümayiş etdirdiyimiz səylərin dəstəklənməsi kimi dəyərləndirirəm.

Bu gün iqtisadi, sosial və ekoloji tarazlığa nail olmaq üçün yeni mexanizmlərin tətbiqini, yerli və global maraqların uzlaşdırılmasını, təbii resurslardan səmərəli istifadəni özündə ehtiva edən dayanıqlı inkişaf bəşəri önəm kəsb edir. Həmin çağırışlara effektiv və çevik reaksiya verilməsi qarşımızda məsuliyyət müəyyənləşdirməklə, maliyyə imkanlarının səfərbər olunmasını, onların qorunub saxlanılmasını, həmin resurslardan məqsədyönlü, qənaətlı və səmərəli istifadə üçün nizam-intizamın möhkəmləndirilməsini, dövlət audit institutlarının daha təkmil olmasını zəruri edir.

Bu baxımdan dayanıqlı inkişaf və rəqəmsal iqtisadiyyata keçid şəraitində Toplantının hor iki mövzusu üzrə beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi və tətbiqi ilə bağlı müzakirəni təqdirəlayiq hesab edirəm. Belə ki, iqtisadi və sosial inkişafda və global rəqəbat mühitində üstünlüklərin əldə edilməsində süni intellekt texnologiyalarının inkişafı vacib rol oynayır. Süni intellekt dövlət idarəçiliyi, iqtisadi, sosial, təhsil, səhiyyə, müdafiə, təhlükəsizlik və digər sahələrə ciddi dəyişikliklər gətirir. Süni intellekt ekosisteminin formalaşmasını və inkişafını təmin etmək üçün dövlət və özəl sektor arasında əməkdaşlığın, elmi tədqiqatların gücləndirilməsi, innovasiya mühitinin dəstəklənməsi kimi məsələlərə xüsusi diqqət yetirilməlidir. Hesab edirəm ki, süni intellektin dövlət auditində tətbiqi auditin müstəqil nəzarət institutu kimi daha da inkişaf etməsinə və audit xidmətlərinin dayanıqlı inkişafına öz töhfəsini verəcək, bu sahədə müntəzəqi dünya təcrübəsinin öyrənilməsinə və tətbiqinə geniş imkanlar yaradacaqdır.

Toplantının ikinci mövzusu da olduqca əhəmiyyətlidir. İqlim dəyişikliklərinin təsirlərinin azaldılması və bu təsirlərə uyğunlaşmaq üçün fəaliyyətin davamlı olması böyük maliyyə vəsaiti tələb edir. Həmin vəsaitlərdən məqsədyönlü istifadənin, eləcə də şəffaflıq və hesabatlılığın təmin edilməsində isə ali audit orqanlarının iştirakı vacibdir. Azərbaycanın bu mövzu üzrə fəaliyyətlərə dəstək verməsi ötən il ölkəmizdə keçirilmiş mötəbər tədbirin – COP29-un təməlinə bir daha təsdiq edilmiş oldu.

İnanıram ki, Toplantı iştirakçıları öz ölkələrində qazandıqları müsbət təcrübəyə arxalanaraq və ali audit orqanları arasında işgüzar əlaqələri gücləndirərək, ASOSAI və ARABOSAI təşkilatları arasındakı münasibətlərin daha yüksək səviyyədə bərqərar olmasına, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Baş Assambleyasının qətnamələrinin həyata keçirilməsinə nail olacaq və bütövlükdə dövlət audit orqanlarının gələcək inkişafına dəyərli töhfələr bəxş edəçəklər.

Bir daha sizə xoş arzularımı yetirir və Toplantının işinə uğurlar arzulayıram.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 16 iyul 2025-ci il

◆ Prezident İlham Əliyevin
Ağdam və Xocalıya səfəri

“İndi burada xoşbəxt yaşayın”

Ağdam Sənaye Parkında tütün məmulatlarının istehsalı müəssisəsinin açılışı olub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 18-də “Tabaterra” MMC-nin Ağdam Sənaye Parkındakı tütün məmulatlarının istehsalı müəssisəsinin açılışında iştirak edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, övvəlcə iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbarov dövlətimizin başçısına Ağdam Sənaye Parkı haqqında məlumat verdi.

Prezident İlham Əliyevin 2021-ci il 28 may tarixli fərmanına əsasən, İqtisadi Zonaların İnkişafı Agentliyinin idarəçiliyində Ağdam rayonunda 190 hektar ərazidə Ağdam Sənaye Parkı yaradılıb. Parkın yaradılmasından məqsəd işğaldan azad edilmiş ərazilərin dirçəldilməsi, Qarabağın sənaye potensialının inkişafı, sahibkarlığın dəstəklənməsi, əhalinin istehsal sahəsində məşğulluğunun artırılmasıdır. Sənaye Parkının prioritet istiqamətləri tikinti materiallarının istehsalı, kənd təsərrüfatı məhsullarının qablaşdırılmasının, meyvə-tərəvəz konservlərinin, ot, süd, yem, gübrə istehsalının və emalının, xidmət sahələrinin, soyuducu kameraların təşkilidir.

Ağdam Sənaye Parkında sahibkarlıq fəaliyyətinin inkişafı üçün

dövlət tərəfindən ölvərişli investisiya mühiti yaradılıb. Bunun nəticəsidir ki, Ağdam Sənaye Parkı rezidentlərinin sayına görə ölkəmizdə mövcud sənaye zonaları arasında Sumqayıt Kimya Sənaye Parkından sonra ikinci sənaye parkıdır. Parkda ümumi investisiyalarının həcmi 270 milyon manatdan çox olan 30 sahibkarlıq subyektinə rezidentlik, 4 sahibkara isə qeyri-rezidentlik statusu verilib. Artıq investorlar tərəfindən sənaye parkına 121 milyon manatdan çox investisiya yatırılıb, 650-dən artıq daimi iş yeri yaradılıb. İşlə təmin edilənlərin çoxu Ağdam və ətraf rayonların sakinləridir. Ağdam Sənaye Parkının ərazisində 70 faizdən çoxu artıq sahibkarların istifadəsinə verilib. “Tabaterra” MMC-nin tütün məmulatlarının istehsalı müəssisəsinin açılışına ilə parkda fəaliyyət göstərən müəssisələrin sayı 10-a çatıb.

Qeyd edək ki, hazırda ölkədə 9 sənaye parkı var. Bunlar Sumqayıt Kimya, Qaradağ, Pirallahı, Naxçıvan, Hacıqabul, Mingəçevir, Balaxanı, Ağdam və Cəbrayıl rayonunda yerləşən “Araz Vadisi İqtisadi Zonası” sənaye parklarıdır. Bununla yanaşı, Masallı, Neftçala, Sabirabad və Şorurda 4 sənaye məhəlləsi yaradılıb.

Sonra “Tabaterra” MMC-nin direktoru Elman Cavanşir dövlətimizin başçısına müəssisə barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, Ağdam Sənaye Parkında 5,5 hektar ərazidə “Tabaterra” MMC-nin tütün məmulatlarının istehsalı müəssisəsi yaradılıb. Layihəyə 58 milyon manat investisiya yatırılıb. “Tabaterra” MMC öz məhsulları ilə yanaşı, “British American Tobacco”, “Japan Tobacco International” və “Imperial Brands” şirkətlərinə məxsus bey-

nəlxalq brendləri lisenziya əsasında istehsal edir. MMC-də 20-dən çox brend üzrə 120-dən artıq çeşiddə tütün məmulatı istehsal olunur. Almaniyə, İtaliya və Böyük Britaniyanın qabaqcıl texnologiyalarının tətbiq edildiyi müəssisədə 9 istehsal xətti mövcuddur. İstehsal olunan məhsullar Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə, Gürcüstana, Özbəkistana və İraqa ixrac edilir. Hazırda “Tabaterra” MMC həm yerli, həm də “British American Tobacco” və “Japan Tobacco International” şir-

kətlərinə məxsus xarici brendlərin ixracını həyata keçirir.

Müəssisə sənaye parkının rezidenti kimi vergi, gömrük və digər güzəştlərdən faydalanır. Hazırda burada 400 nəfər çalışır. Şirkət 300-dək işçinin Ağdam şəhərinə köçürülməsini nəzərə alaraq, onların yaşayış təminatını qarşılamaq üçün “Ağdam Residence” yaşayış kompleksində 208 mənzilin alınmasına sərmayə yatırılıb və əməkdaşların işlədiyi dövr ərzində ödənişsiz olaraq onların istifadəsinə verib.

Keçən ilin nəticələrinə görə, “Tabaterra” MMC qeyri-neft və özəl sektor üzrə qabaqcıl ixracatçı, eyni zamanda qeyri-neft sektorunda ən iri vergi ödəyicisi olub.

Tütün əkininin və emalının həyata keçirilməsi məqsədilə təsis edilmiş “Tabaterra Leaf” MMC 2021-ci ildə “Azərtütün” ASC-nin özəlləşdirilməsinə dair investisiya müsabiqəsinin qalibi olub və infrastrukturun modernləşdirilməsi, yerli tütünün keyfiyyətinin artırılması məqsədilə 15 milyon manat məbləğində sərmayə yatırılıb. “Tabaterra Leaf” MMC hazırda Şəki, Qax, Zaqatala, Balakən rayonlarının ərazisində tütün əkinini və emalı ilə məşğul olur. Şirkətin tərkibində tütün qəbulu və emalı

məntəqələri, istixanalar və illik istehsal gücü 3 min ton olan Tütün Emalı Zavodu mövcuddur. “Tabaterra Leaf” MMC tərəfindən 2027-ci ildən başlayaraq Qubadlı rayonunda 500 hektar ərazidə tütün əkinini və emalı ilə əlaqədar lazımi infrastrukturun qurulması üçün əlavə investisiya yatırılması nəzərdə tutulur. “Tabaterra” MMC-nin işğaldan azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirdiyi layihələr iqtisadi fəallığın artırılmasına, sənayenin və kənd təsərrüfatının inkişafına, regionun ixrac potensialının artırılmasına, məşğulluğun təmin olunmasına töhfə verir. Bu layihələrin ümumi investisiya dəyəri 79 milyon manat təşkil edir.

Prezident İlham Əliyev Ağdam şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbin binasının açılışında iştirak edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 18-də 960 şagird yerlik Ağdam şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbin binasının açılışında iştirak edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev dövlətimizin başçısına məktəbdə yaradılan şərait barədə məlumat verdi.

Qeyd edək ki, bu təhsil ocağının təməli 2021-ci il mayın 28-də Prezident İlham Əliyev tərəfindən qoyulub. Bu ilin fevralında isə dövlətimizin başçısı

və birinci xanım Mehriban Əliyeva burada aparılan tikinti işləri ilə tanış olublar.

Məktəbin binası “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı”nın icrası çərçivəsində inşa edilib. Binada 43 sinif,

16 inzibati otaq, 7 otaqdan ibarət STEAM adlandırılan elm, texnologiya, mühəndislik, sənət və riyaziyyat mərkəzi, müasir texnologiyalarla təchiz edilmiş fizika, kimya və biologiya laboratoriyaları, informatika və çağırışqədərki hazırlıq otaqları, kitabxana,

muzey, 352 yerlik yeməkhana fəaliyyət göstərəcək. Bundan başqa, məktəbdə müxtəlif tədbirlərin keçirilməsi üçün 468 yerlik akt zalı və iki qapalı idman zalı, açıq havada futbol və basketbol meydançaları da müəllim və şagirdlərin ixtiyarına verilib.

Bu gün Qarabağda təhsil sahəsində müasir tələblərə cavab verən maddi-texniki bazanın yaradılması ön əhəmiyyətli məsələlərdən biridir. Prezi-

dent İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə işğaldan azad edilən ərazilərimizdə hazırda təhsil infrastrukturunun bərpası və bu sahənin inkişafı istiqamə-

tində çox mühüm işlər görülür. İstifadəyə verilən Ağdam şəhər 1 nömrəli tam orta məktəb bunun daha bir nümunəsidir.

◆ Prezident İlham Əliyevin
Ağdama və Xocalıya səfəri

“İndi burada xoşbəxt yaşayın”

Ağdam şəhərində 1 nömrəli körpələr evi-uşaq bağçası istifadəyə verilib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 18-də Ağdam şəhərində 160 yerlik 1 nömrəli körpələr evi-uşaq bağçasının açılışında iştirak edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu binanın da inşası “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair 1 Dövlət Proqramı”nın icrası çərçivəsində həyata keçirilib. Körpələr evi-uşaq bağçası binasının inşasına ötən ilin fevralında başlanılıb.

Bu ilin fevralında Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva binanın tikintisində işlərin gedişi ilə tanış olublar.

Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin binasında balacaların rahatlığının təmin olunması, həmçinin təlim-tərbiyə prosesinin yüksək səviyyədə aparılması üçün zəruri şərait yaradılıb. Binada oyun və yataq otaqları, musiqi, rəqs və idman zalı var.

İşğaldan azad olunmuş torpaqlarımızda əhalinin məskunlaşması ilə yanaşı, məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin inşası istiqamətində ardıcıl işlər görülür. Belə layihələr eyni zamanda bu ərazilərdə icra edilən bərpa-quruculuq işlərinin tərkib hissəsi olmaqla da mühüm əhəmiyyət daşıyır.

cıl işlər görülür. Belə layihələr eyni zamanda bu ərazilərdə icra edilən bərpa-quruculuq işlərinin tərkib hissəsi olmaqla da mühüm əhəmiyyət daşıyır.

de icra edilən bərpa-quruculuq işlərinin tərkib hissəsi olmaqla da mühüm əhəmiyyət daşıyır.

olmaqla da mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Prezident İlham Əliyev Ağdamın Qiyaslı kəndindəki tarixi məscidin binasının bərpadan sonra açılışında iştirak edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 18-də Ağdam rayonunun Qiyaslı kəndindəki tarixi məscidin binasının bərpadan sonra açılışında iştirak edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Prezidentin köməkçisi Anar Ələkbərov dövlətimizin başçısına görülmüş işlər barədə məlumat verdi. Xatırladaq ki, 2021-ci il mayın 28-də Prezident İlham Əliyev Ağdama səfəri çərçivəsində Qiyaslı məscidində olub.

Qeyd edək ki, Qiyaslı məscidi də Qarabağda erməni vandalizminə məruz qalan tarixi-dini abidələrimizdən idi. Ağdam rayonunun Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğalı zamanı mal-qara tövləsi kimi istifadə edilən məscid binası ciddi dağıntılara məruz qalıb, dam örtüyü və günbəzlər tamamilə dağıdılıb.

Ağdam rayonu erməni işğalından azad edildikdən sonra 2022-ci ildən Qiyaslı məscidində bərpa işlərinə başlanılıb. Məscidin bərpa işləri Heydər Əliyev Fondu tərəfindən aparılıb. Bərpa layihəsi hazırlanarkən məscidin ilkin görkəmini qorumaq məqsədilə arxiv materiallarından və videoqrafik mənbələrdən istifadə olunub. İnteryerində mühafizə olunmuş burma pilləkən məscidin cənub tərəfində qoşa minarələrin mövcud olduğunu göstərirdi. Bu səbəbdən önəyə əsaslanaraq məscidin cənub divarında minarələr inşa edilib. Öyilmiş daş sütunlar xüsusi qurğular vasitəsilə bərpa olunub, daş tağlar və günbəzlər yenidən qurulub. Divarlarda ilkin görkəmini itirmiş və əsasən tökülmüş suvaq təmir olunub, yarasız hala düşmüş meşab bərpa edilib. Fasad daşları xüsusi kimyəvi maddələrlə yuyulub, köhnə daşlar arasındakı tikişlər təmizləndi. Məscidin ətrafında köməkçi tikililər inşa olunub. Qiyaslı məscidi Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə 2001-ci ildən yerli əhəmiyyətli daşınmaz tarixi və mədəniyyət abidələri siyahısındadır.

Prezident İlham Əliyev Xocalının Təzəbinə kəndində görülən işlərlə tanış olub

İyulun 18-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Xocalının Təzəbinə kəndində fərdi evlərin və infrastrukturun bərpası sahəsində görülən işlərlə tanış olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı əvvəlcə kəndə köçən Məhəmməd Fərəcovun evinə baş çəkib.

Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Prezidentin xüsusi nümayəndəsi Elçin Yusubov dövlətimizin başçısına görülən və həyata keçiriləcək işlər barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, kənddə 2025-ci ilin sonunadək ümumilikdə 197 fərdi ev hazır olacaq. Gələn il isə daha 159 fərdi evin təmir-tikintisi yekunlaşacaq. 2025-ci il iyulun 14-də 28 ailə - 125 nəfər yaşamaq üçün kəndə qayıdıb.

Hazırda kəndin müasir sosial infrastrukturunun qurulması istiqamətində işlər davam edir. Belə ki, 15,5 kilometr uzunluğunda 10 kV-luq elektrik xətti təmir-bərpa olunub, sayğaclarıdırma prosesinə başlanılıb, 11,4 kilometr uzunluğunda təbii qaz xətti çəkilib, 1,2 kilometr uzunluğunda mövcud xətt isə bərpa olunub. Həcmi 300 kubmetr olan su anbarı və içməli su şəbəkəsi təmir edilib, 16 kilometr uzunluğunda rabitə xətti çəkilib və abonentlərin stasionar telefon, internet və IPTV xidmətləri ilə əhatə edilməsi üçün şərait yaradılıb. 3100 metr uzunluğunda kənddaxili yollara asfalt örtüyü salınıb, məktəbəqədər və ümumtəhsil müəssisələrinin binalarının təmir-bərpası istiqamətində hazırlıq işləri görülür, ambulatoriya mərkəzi və market üçün nəzərdə tutulmuş bina əsaslı təmir edilir. Kənddə sakinlərin istirahəti və asudə vaxtlarının səmərəli təşkili üçün bir hektar ərazisi olan müasir istirahət parkı yaradılıb.

Qeyd edək ki, Təzəbinə kəndi Xocalı rayonunun eyniadlı inzibati ərazi dairəsinə daxildir. Kənd 1992-ci ildə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmişdi. 2023-cü ilin sentyabrında Azərbaycan Ordusu tərəfindən həyata keçirilmiş antiterror tədbirləri nəticəsində kənd işğaldan azad olunub.

◆ Prezident İlham Əliyevin
Ağdama və Xocalıya səfəri

“İndi burada xoşbəxt yaşayın”

Xocalı kərpic zavodunun açılışı olub

İyulun 18-də Prezident İlham Əliyev Xocalı kərpic zavodunun açılışında iştirak edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu istehsal müəssisəsi rayonun Daşbulaq kəndində inşa olunub. Layihə dəyəri 8,5 milyon

manat olan müəssisədə 60 nəfər daimi işlə təmin edilib. İşçilərin əksəriyyəti işğaldan azad edilmiş rayonların sakin-

lərdir. Gələcəkdə zavodda iş yerlərinin sayının 120-yə çatdırılması nəzərdə tutulur.

Müəssisənin illik istehsal gücü 16,2 milyon ədəd kərpic təşkil edir. Zavodda müasir alman və Türkiyə texnologiya-

ları, eyni zamanda enerji səmərəliliyinə və ətraf mühitin qorunmasına yönəlmis texnologiyalar tətbiq olunur.

Zavod üçün əsas xammal mənbəyi Xocalı şəhərinin yaxınlığında yerləşən “Xocalı” gil

yatağıdır. Müəssisənin sahəsi bir hektara yaxındır. Bundan əlavə, 6,5 hektar ərazi xammalın saxlanması üçün ayrılıb. Müəssisə işğaldan azad edilmiş ərazilərin rezidentlərinə təqdim olunan bütün gözəst

və azad olmalardan yararlanacaq. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə vergi, sosial sığorta və digər güzəştlərin tətbiqi bu ərazilərimizin iqtisadi potensialının reallaşdırılması, biznes üçün əlverişli mexanizmlərin

yaradılması, məşğulluğu artıran sahibkarlıq fəaliyyətinin təşviq edilməsi kimi məsələlərdə çox mühüm rol oynayır. Bu ərazilərimizdə investor və sahibkarlar üçün əlverişli şərait yaradılır. Ümumilikdə ölkəmizdə Pre-

zident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə sənayeləşmə siyasəti sistemli və ardıcıl şəkildə aparılır. Bu məsələdə isə texnoloji modernləşmə və innovativ istehsal sahələrinin artırılması əsas prioritetlərdəndir.

Prezident İlham Əliyev Xocalının Xanyurdu kəndində olub, sakinlərlə görüşüb

Prezident İlham Əliyev iyulun 18-də Xocalının Xanyurdu kəndində olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı kəndə köçən sakinlər Rəşad Cavadovun və Kərəm Abbasovun evlərində oldu.

Qeyd edək ki, Xanyurdu kəndi Xocalı rayonunun Balıca kənd inzibati ərazi dairəsinə daxildir. Kənddə 40 fərdi ev artıq əsaslı bərpa olunub, ilin sonunadək daha 65 fərdi evin bərpası nəzərdə tutulub, 2026-cı ildə isə 93 fərdi ev təmir və bərpa olunacaq. Bu il iyulun 14-də 33 ailə, ümumilikdə 122 nəfər doğma Xanyurdu kəndinə qayıdıb.

Hazırda kəndin sosial infrastrukturunun müasir səviyyədə qurulması üçün zəruri işlər görülür. 14 kilometr uzunluğunda 10 kV-luq elektrik xətti təmir-bərpa edilib, sayğaclarıdırma prosesinə başlanılıb, 10 kilometrədən çox uzunluğu olan təbii qaz xətti çəkilib, 4 kilometr uzunluğunda mövcud xətt bərpa olunub, artesian quyusu, həcmi 400 kubmetr olan su anbarı və içməli su şəbəkəsi təmir

edilib, 10,4 kilometr uzunluğunda rabitə xətti çəkilib, abonentlərin stasionar telefon, internet və İPTV xidmətləri ilə əhatə edilməsi təmin olunub. İki kilometrədən çox uzunluğu olan kənddaxili yollar asfaltlanıb. Ümumtəhsil müəssisəsinin binasının təmir-bərpası ilə bağlı hazırlıq işləri görülür, ambulatoriya mərkəzi və market üçün nəzərdə tutulan bina əsaslı təmir edilir. Kənddə bir hektar sahədə istirahət parkı salınıb.

Prezident İlham Əliyev Təzəbinə və Xanyurdu kəndlərinə köçən sakinlərlə görüşdü, onlarla söhbət etdi.

Sakinlər: Hörmətli Prezidentimiz, eşq olsun Sizə! Allah Sizi qorusun! Allah Sizin üstünüzdə yar olsun! Bizim burada olmağımızın səbəbkəri sizsiniz. Bu, Sizin gərgin əməyinizin nəticəsidir.

Sakin: Ürəyim Sizə qurban. Xoş gəlmisiniz!

Prezident İlham Əliyev: Siz də xoş gəlmisiniz.

Sakin: Bu günümüzdə şükür, Allah xanımınızı qorusun! Allah Sizi

qorusun! Bu gün bizə yaşatdığınız üçün Allah üstünüzdə yar olsun! 200 neçə illik qara buludu üstümüzəndən götürdünüz. Ağlasam, mənə qınamayın. Sevinc göz yaşlandı.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun.

Sakin: Sağ olun, var olun, öpürəm. Allah Sizi qorusun! Amin!

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun. Siz də xoş gəlmisiniz. Artıq bir neçə gündür ki, doğma torpağınızda yerləşməsiniz, şərait də yaxşıdır.

Mən bu gün həm Təzəbinə kəndində, həm də Xanyurdu şəraitlə tanış oldum. Biz iki gözəl kəndi, demək olar ki, yenidən bərpa etdik və sizin səmərəcəmizə verdik.

Sakinlər: Çox sağ olun, minnətdarıq.

Prezident İlham Əliyev: Burada rahat yaşayın, xoşbəxt yaşayın, siz buna layiqsiniz. Siz uzun illər çətin şəraitdə yaşamısınız - çadır şəhərciklərində, vaqonlarda, yataqxanalarda, uşaq bağçalarında, məktəblərdə, orada-burada, çox çətin şəraitdə. Amma inamınızı itirməmişsiniz.

İnanırdınız ki, doğma Vətənə qayıdacaqsınız. O gün də gəldi. İndi də belə gözəl, mənzərəli, səfalı yerlərdə yaşayırınsınız və bu onu göstərir ki, ədalət hər zaman zəfər çalmalıdır. Amma ədalət təmin etmək üçün görək gücün və yumruğun olsun.

Sakin: Cənab Prezident, Allah Sizə qüvvət versin! Sizin gərgin əməyiniz öz yerində. Sinəsini düşmən gülləsinə sipər edən şəhidlərimizə Allah rəhmət eləsin, qazilərimizin canını sağ eləsin.

Prezident İlham Əliyev: Amin.

Sakin: Allah Sizi, xanımınızı qorusun. Var olun. Bu gün Sizinlə burada üz-üzə durmaqdan qiymətli heç nə yoxdur.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun.

Sakin: Cənab Prezident, bir dəqiqə olar?

Prezident İlham Əliyev: Bəli, buyur.

Sakin: Səhər-səhər mən evdən çıxanda, bağışlayın, bizim xanım dedi: Kişi, ön xoşbəxt insansan ki, bu

gün Prezidentlə görüşəcəksən. Allah haqqı, elə belə də dedi.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun. Bütün qohumlara, ailə üzvlərinə salam yetirin. İndi siz buraya birinci köçənlərdəsiniz, amma bunun ardı gəlir. Bir, bəlkə də bir neçə aydan sonra burada, hər iki kənddə yəqin ki, minlərlə insan yaşayacaq. Dövlət bütün şəraiti yaradıb - evlər, həyotəyanı sahələr, içməli su, təbii qaz, elektrik. Yəni yenə də deyirəm, siz buna layiqsiniz.

Sakin: Məşallah, hər şey yüksək səviyyədədir.

Prezident İlham Əliyev: Çünki ən ağır vəziyyətdə yaşayanlar siz olmusunuz. Bütün bu otuz il ərzində yenə də, necə deyirlər, öz iradəni göstərərək inanırdınız ki, bu tarixi gün gələcək və biz bu torpaqlara qayıdacağıq və qayıtmışıq. Həm 2020-ci ilin Vətən müharibəsi, həm də 2023-cü ilin antiterror əməliyyatı bizim şanlı qələbələrimizdir. Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin. Bundan sonra biz burada əbədi yaşayacağıq.

Daha heç kim bizi bu yerlərdən çıxara bilməz.

Sakin: O günlər daldı qaldı.

Prezident İlham Əliyev: O, qaldı.

Sakin: Ulu Öndərə də Allah qəni-qəni rəhmət eləsin ki, bizi Sizə tapşırıb.

Digər sakın: Ali Baş Komandanımızı Allah var eləsin, həmişə ucalarda olsun!

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun. Təbrik edirəm, təbriklər. Harada yaşamısınız işğal dövründə?

Sakin: Pırşaqı qəsəbəsində.

Prezident İlham Əliyev: Pırşaqda, sanatoriya.

Sakin: Siz gəlməmişiniz oraya.

Prezident İlham Əliyev: Bəli. Orada şərait də çox ağır idi, çətin idi.

Sakin: Şükür bugünkü günümüzdə.

Digər sakın: O vaxt mənim oğlum dağda şəhid oldu.

Prezident İlham Əliyev: Allah rəhmət eləsin.

Sakin: Sağ olun.

Prezident İlham Əliyev: Sizi təbrik edirəm. İndi burada xoşbəxt yaşayın. Allah sizi də qorusun, uşaqlarınızı da.

Qadın sakın: Mehriban xanıma salamlarımızı çatdırın, “Dəmir yumruğu”na güvənirik. Təşəkkür edirik.

Prezident İlham Əliyev: Mütəlakə söyləyəcəyəm. Onun da sizə salami var.

Digər qadın sakın: Şəhid bacısıyam. Sizə çox minnətdarıq.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun.

Digər qadın sakın: Çox sağ olun, var olun. Allah Sizi var eləsin, Allah dövlətimizi qorusun.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun, bir daha təbrik edirəm.

Sakin: Çox sağ olun, cənab Prezident, bu yumruğunuz həmişə düşmənlərin üstündə olsun. Allah Sizi razı olsun, Allah Sizi qorusun. Sizi dövlətimizin üstündən əskik etməsin.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun.

Sakinlər: Sağ olun, tez-tez gəlin.

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Ali Audit Orqanları Asiya Təşkilatının və Ərəb Ali Audit Qurumları Təşkilatının İdarə Heyətlərinin üzvləri ilə görüşüb

İyulun 18-də Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Ali Audit Orqanları Asiya Təşkilatının və Ərəb Ali Audit Qurumları Təşkilatının İdarə Heyətlərinin üzvləri ilə görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, görüşdə Milli Məclisin Sədri Bakıda keçirilən Ali Audit Orqanları Asiya Təşkilatının (ASOSAI) İdarə Heyətinin 62-ci toplantısının və bu qurumun Ərəb Ali Audit Qurumları Təşkilatı (ARABOSAI) ilə birgə toplantısının əhəmiyyətini qeyd edərək vurğulayıb ki, belə beynəlxalq tədbirlərin Azərbaycanla keçirilməsi ölkəmizin maliyyə hesabathılıqlına, müstəqil auditə və bu sahələrdə beynəlxalq əməkdaşlığa verdiyi önəmən sübutdur.

Söhbət zamanı spiker qonaqlara Azərbaycan Respublikasının qanunverici orqanı olan Milli Məclis və onun fəaliyyət prinsipləri, siyasi partiyaların təmsilçiliyi, parlamentdə gəndər bərabərliyinin qorunması, parlamentin komitə və komissiyaları haqqında məlumat verib.

Spiker bildirib ki, qanunvericilik funksiyası ilə yanaşı, Milli Məclis nəzarət funksiyalarını da icra edir. Milli Məclisin Sədri diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına uyğun olaraq Milli Məclis tərəfindən yaradılmış Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının fəaliyyətində əsas prioritetlərdən biri beynəlxalq əməkdaşlıqdır. Bu fəaliyyət institusional potensialın gücləndirilməsinə, qabaqcıl standartların tətbiqinə və ən yaxşı beynəlxalq təcrübələrə uyğun olaraq dövlət auditinin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə yönəlib.

Söhbət zamanı Milli Məclisin Sədri qonaqların bu səfər çərçivəsində Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşaya səfər edəcəklərindən məmnunluqla danışmış və onlara ölkəmizin Vətən müharibəsi nəticəsində öz torpaqlarını işğaldan azad etməsi, orada aparılan geniş tikinti-quruculuq işləri barədə məlumat verib.

Görüş üçün təşəkkürünü bildiren Çin Milli Audit Ofisinin rəhbəri, Ali Audit Orqanlarının Asiya Təşkilatının Baş Katibi Hou Kai Bakıda keçirilən Ali Audit Orqanları Asiya Təşkilatının (ASOSAI) İdarə Heyətinin 62-ci toplantısında və bu

qurumun Ərəb Ali Audit Qurumları Təşkilatı (ARABOSAI) ilə birgə toplantısında iştirak etmək üçün ölkəmizə səfərdən məmnunluqla danışıb.

Qonaq sözügedən tədbirlərin təşkilinə görə ASOSAI və Çin Milli Audit İdarəsi adından Milli Məclisin Sədrinə və Hesablama Palatasına təşəkkürünü bildirib. O qeyd edib ki, Azərbaycanın təşkilatçılığı sayəsində ASOSAI və ARABOSAI assosiasiyalarının üzvləri Şərqlə Qərbin qovşağında bir araya gələrək dövlət sektorunda auditin inkişafını müzakirə etmək imkanı əldə ediblər.

Qonaq dövlət sektoru auditinin milli nəzarət sisteminin mühüm tərkib hissəsi olması və bütün ölkələrin sosial-iqtisadi inkişafında əvəzolunmaz rolu barədə danışmış. O, Azərbaycanın dünyada ekoloji təhlükəsizliyin qorunmasındakı rolu, ölkəmizdə COP29-un uğurla keçirilməsi və orada mühüm məsələlərin müzakirə olunması barədə də fikirlərini bölüşüb, Azərbaycana sülh və davamlı inkişaf arzularını çatdırıb.

Görüşdə tərəfləri maraqlandıran digər mövzularda fikir mübadiləsi aparılıb.

“Azərbaycan”

Bakıda ASOSAI və ARABOSAI-nin birgə toplantısı keçirilib

İyulun 18-də Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının evsahibliyi ilə Ali Audit Orqanları Asiya Təşkilatı (ASOSAI) ilə Ali Audit Orqanları Ərəb Təşkilatının (ARABOSAI) birgə toplantısı keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, toplantı iştirakçıları əvvəlcə xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin məzarını ziyarət edərək, önünə gül dəstələri düzüblər. Sonra onlar Vətənimizin azadlığı və suverenliyi uğrunda canlarını fəda etmiş şəhidlərimizin əziz xatirəsini yad etmək məqsədilə Zəfər parkını ziyarət ediblər.

Tədbirin açılışında çıxış edən Hesablama Palatasının sədri Vüqar Gülməmmədov bildirib ki, ASOSAI və ARABOSAI-nin eyni platformada qarşılıqlı əməkdaşlıq rəhbərliyi bir araya gəlməsi

regional əməkdaşlığın gücləndirilməsi, o cümlədən ali audit orqanları arasında təcrübə mübadiləsinin genişləndirilməsi baxımından olduqca əhəmiyyətlidir.

Onun sözlərinə görə, toplantının gündəliyində yer alan əsas mövzular – “Süni intellekt texnologiyalarının inkişafı və rəqəmsal keçid”, eləcə də “İqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizə” zamanın tələblərinə cavab verən aktual və strateji əhəmiyyət daşıyan məsələlərdir: “Həmin sahələrdə effektiv nəticə əldə etmək üçün ilk növbədə maliyyə intizamının gücləndirilməsi və rəqəmsal texnologiyalardan istifadənin genişləndirilməsi zəruridir. Bu kontekstdə ali audit orqanlarının rolu getdikcə artır. Məhz bu cür toplantılar üzv ölkələrin həmin çağırışlara qarşı

ortaq mövqə formalaşdırmasına və qabaqcıl yanaşmaların bölüşülməsinə şərait yaradır”.

Daha sonra Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının İqtisadi siyasət və sənaye məsələləri şöbəsinin müdiri Natiq Əmirov Prezident İlham Əliyevin toplantı iştirakçılarına ünvanlanmış müraciətini səsləndirib.

Toplantıda çıxış edən Ali Audit Orqanlarının Beynəlxalq Təşkilatının (INTOSAI) sədrliyini təmsil edən Jorje Antonio De Oliveira Francisco Azərbaycanın iqlim dəyişikliyi və rəqəmsal transformasiya sahəsində təşəbbüslərinin tədqiqatı olduğunu, bu kimi platformaların ali audit qurumlarının qarşılıqlı öyrənməsi və fəaliyyətlərinin səmərəliliyinin artırılması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini diqqətə çatdırıb.

Hazırda dünyanın iki mühüm çağırışla - iqlim dəyişikliyinə qlobal reaksiya və süni intellektin sürətli inkişafı ilə üz-üzə qaldığını deyən ASOSAI-nin sədri Krişnan Sanqaran Subramanian isə iqlim dəyişikliyi və süni intellektin auditlərin gündəliyinə daxil edilməsinin vacibliyini qeyd edib.

Tədbir təqdimatlarla davam edib.

Baş prokuror Zaqatala rayonunda vətəndaşları qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin tapşırıqlarına uyğun olaraq prokurorluq orqanları tərəfindən vətəndaşların qəbulu daim diqqətə saxlanılmaqla onların ərizə və şikayətlərinin yerində dirlənilərək həll olunması üçün müvafiq tədbirlər görülür.

İyulun 18-də baş prokuror Kamran Əliyev Zaqatala Rayon Prokurorluğunun inzibati binasında Zaqatala, Şəki, Qax, Balakən rayonları və digər bölgələrdən olan vətəndaşları qəbul edib.

Qəbuldan əvvəl baş prokuror xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin rayonun mərkəzində ucaldılmış abidəsini ziyarət edərək əziz xatirəsini ehtiramla yad edib.

Qəbulda iştirak edən 27 nəfər vətəndaşın müraciətində konkret cinayət işlərinin istintaqı, törədilmiş cinayətlər barədə məlumatların araşdırılması zamanı yol verilmiş qanun pozuntuları və məhkəmə baxılma cinayət işləri üzrə dövlət ittihamının müdafiəsinə dair məsələlərin bilavasitə prokurorluqda və ya aidiyyəti icra orqanlarında

operativ həlli üçün müvafiq göstərişlər verilib.

Qəbuldan sonra prokurorluq əməkdaşları ilə görüş keçirən Kamran Əliyev onlara konkret tapşırıqlar verib, vətəndaşların müraciətlərinə obyektiv baxılması və qəbulu işinin düzgün təşkilinə görə tabe prokurorların fərdi məsuliyyət daşıdığını diqqətə çatdırıb.

İyulun 18-də Milli Mətbuat Günü münasibətilə Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunda media nümayəndələri ilə görüş keçirilib.

Tədbirdə Baş Prokurorluğun idarə və şöbə rəisləri, digər prokurorluq əməkdaşları, eləcə də onlayn və çap mediasının, televiziya və radio kanallarının nümayəndələri iştirak ediblər.

Tədbirin əsas məqsədi prokurorluq orqanları ilə media arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsi, qarşılıqlı fəaliyyətin inkişaf etdirilməsi və gələcək hədəflərin müəyyən olunması idi.

Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətinin rəhbəri Saleh Hacıyev çıxış edərək prokurorluq orqanları ilə media arasında düzgün, şəffaf və davamlı informasiya mübadiləsinin əhəmiyyətini vurğulayıb. O, mövcud əməkdaşlıq təcrübəsini qiymətləndirərək bu istiqamətdə qarşıda duran hədəfləri iştirakçıların diqqətinə çatdırıb.

Sonra Təşkilat və icraya nəzarət idarəsinin rəisi Tural Aslanov çıxış edərək, dövlət strukturlarında ictimai

iştirakçılığın genişləndirilməsində və ictimai nəzarətin gücləndirilməsində medianın mühüm rolunu qeyd edib.

Hüquqi təminat və insan hüquqları məsələləri idarəsinin rəisi Aynur Osmanova “Konstitusiyaya və Suverenlik İli” çərçivəsində həyata keçirilən islahatlar, hüquqi dövlət quruculuğu və insan hüquqlarının müdafiəsi istiqamətində görülən tədbirlər barədə ətraflı məlumat verib. O, ictimai şəüurun formalaşması və hüquqi maarifləndirmə prosesində medianın mühüm rolunu xüsusi vurğulayıb, bu sahədə

qarşılıqlı əməkdaşlığın əhəmiyyətinə diqqət çəkib.

Kriminalistika və informasiya texnologiyaları idarəsinin rəisi Talib Cəfərov isə çıxışında rəqəmsal dövrdə informasiya təhlükəsizliyi, kibercinayətkarlıqla mübarizə və bu istiqamətdə medianın rolu barədə danışmış. O, bu sahədə maarifləndirmə və ictimaiyyətin düzgün məlumatlandırılmasının vacibliyini önə çəkib.

Media nümayəndələri çıxış edərək prokurorluq-media münasibətləri barədə fikirlərini bölüşüb, əməkdaşlığın

daha da inkişaf etdirilməsi üçün müxtəlif təkliflər irəli sürüblər.

Görüş çərçivəsində mətbuatın hüquqi maarifləndirmə, ictimai rəyin formalaşdırılması və ictimai nəzarət mexanizmlərinin gücləndirilməsi baxımından əhəmiyyətli rolunu ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Tədbirin sonunda “Xalqın adamı” adlı sənədli film nümayiş etdirilib, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin konstitusiyaya quruculuğundakı rolu və müasir suveren dövlətçiliyin formalaşmasında ki xidmətləri bir daha xatırlanıb.

Azərbaycan XİN: “Suriyada sülhün, təhlükəsizliyin və sabitliyin bərqərar olunması mütləq dərəcədə vacibdir”

Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayxan Hacızadə İsrail-Suriya qarşıdurması ilə bağlı yerli medianın sualını cavablandırılıb.

AZƏRTAC Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibinə ünvanlanmış sualı və Ayxan Hacızadənin cavabını təqdim edir.

- Son bir neçə gündə Suriya silahlı qüvvələrinin cənub bölgələrinə nəzarəti bərpa etmək istiqamətində tədbirləri İsrail ordusunun müdaxiləsi ilə nəticələnib. Bu eskalasiyaya münasibətinizi öyrənmək istərdik.

- Suriyada baş verən prosesləri yaxından izləyirik. Suriyanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə, bölünməzliyinə və siyasi birliliyinə dəstəyimizi bir daha ifadə edirik. Suriyada sülhün, təhlükəsizliyin və sabitliyin bərqərar olunması mütləq dərəcədə vacibdir.

Ukraynalı qonaq: “Avropanın heç bir ölkəsində bizə belə isti münasibət göstərməyiblər”

“Səkkizinci gündür ki, Azərbaycandayıq. Paytaxt Bakı bizim çox xoşumuza gəldi. Biz bu gözəl şəhərdə 6 gün olduq. Bakının qədim hissəsi – İçərişəhər uşaqların xüsusilə xoşuna gəldi. Hamı çox razıdır. Bizim tərəflərlə müqayisədə ölkə-nizdə hava çox istidir. Ona görə də belə havaya öyrəşmək bizim üçün bir az çətin oldu. Şəki isə bizim Krıma çox bənzəyir”.

Bu sözləri AZƏRTAC-a müsahibəsində Azərbaycana gətirilərək reabilitasiya tədbirlərinə cəlb edilən Ukraynadakı müharibədən əziyyət çəkmiş uşaqlardan ibarət qrupun rəhbəri Yuliya Xolodniyək söyləyib.

Səfərin təşkilatçıları tərəfindən onlara böyük diqqət göstərildiyini vurğulayan ukraynalı qonaq deyib: “İndiyədek bizi heç bir yerdə belə isti qarşılamayıblar. Düz sözümdür. Üç ildir ki, Avropa ölkə-

lərində də oluruq. Burada bizə olan münasibətə heç bir yerdə rast gəlmədik. Bu sözləri ürəkdən deyirəm. İnsanlarınız çox mehribandırlar. Sadə insanların bizə olan isti münasibətindən çox razıyıq. Küçədə uşaqlar bizi görəndə “Yaşasın Ukrayna” deyər qışqırırlar. Hiss edirik ki, bu, ürəkdən gəlir. Səkkiz gündür ki, uşaqlar rahat yatırlar. Hər gün başımızın üstündən uçan təyyarələrin, raketlərin səsi-ni eşitmirlər”.

Söhbətə qoşulan digər qrup rəhbəri Nataliya Untila isə deyib: “Bu səfər uşaqların yaddaşında həmişə xoş xatirə kimi qalacaq. Belə çətin bir dövrdə bu səfər uşaqlar üçün çox vacib idi”.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva “Məlhəm Hospital”ı ziyarət edib

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyeva “Məlhəm Hospital”ı ziyarət edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, ziyarətə tam avtomatlaşdırılmış, müasir standartlara cavab verən laboratoriya bölməsindən başlayan Leyla Əliyeva daha sonra Təcili Yardım Şöbəsinin fəaliyyəti ilə tanış olub. O, burada göstərilən xidmətlərin keyfiyyəti və operativliyi ilə maraqlanıb, həkimlərlə görüşüb.

Ziyarət zamanı Leyla Əliyeva Radiologiya şöbəsində də olub. Ona burada istifadəyə verilmiş son nəsil tomosintezli mammoqrafiya cihazı barədə ətraflı məlumat verilib. Bildirilib ki, beynəlxalq tədqiqatlarla əsasən, 2031-ci ilə qədər hər 8 qadından birində süd vəzi xərcəngi riski ola bilər. Məhz bu səbəbdən “Məlhəm Hospital” tərəfindən ölkəyə qabaqcıl tibbi avadanlıqlar gətirilib və xəstəliklərin erkən mərhələdə aşkarlanmasına xüsusi önəm verilir.

Daha sonra Leyla Əliyeva ultrasonoqrafiya otağında uşaqlarda aparılan müayinələrlə tanış olub. Xüsusilə Daun sindromlu və digər spektrli uşaqların müayinəsi ilə maraqlanaraq bu sahədə ölkəmizdə görülən işlər haqqında məlumat alıb.

Bildirilib ki, son illərdə Azərbaycanda yüksəktexnologiyalı avadanlıqlar və peşəkar mütəxəssislərin sayəsində skrining müayinələri vaxtında aparılır, nəticədə spektrli və ağır diaqnozlu doğuşların sayı nəzərəcarpacaq dərəcədə azalıb.

“Yüksəliş” müsabiqəsinin final mərhələsi başlanıb

İyulun 18-də “Bakı Ekspo Mərkəzi”ndə “Yüksəliş” müsabiqəsinin beşinci mövsümünün final mərhələsi-nə start verilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, açılış mərasimində müsabiqənin Təşkilat Komitəsinin sədri, Prezident Administrasiyasının Humanitar siyasət, diaspor, multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri Fərah Əliyeva, maliyyə naziri Sahil Babayev, rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev, gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov, gənclər və idman nazirinin müavini, “Yüksəliş” müsabiqəsinin işçi qrupunun rəhbəri Fərhad Hacıyev, qaliblər və finalçılar iştirak ediblər.

Açılış mərasimində çıxış edənlər “Yüksəliş” müsabiqəsinin ölkədə idarəetmə potensialına malik, peşəkar və perspektivli kadrların seçilməsi və inkişafında oynadığı mühüm rolunu vurğulayıblar. Qeyd edilib ki, 2019-cu ildə Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə əsas qoyulan “Yüksəliş” müsabiqəsi bu gün artıq milli insan kapitalı siyasətinin mərkəzi alətlərindən birinə çevrilib. Bu təşəbbüs idarəetmə sahəsində davamlı inkişafa xidmət edir, sistemli qiymətləndirmə və inkişaf mexanizmləri ilə insan kapitalının effektiv istifadəsinə şərait yaradır. Açılışda əvvəlki illərin qaliblərinin bu gün müxtəlif sahələrdə mühüm vəzifələr daşıdıqları və təşəbbüsləri ilə praktiki nəticələr ortaya qoyduqları da bildirilib. Beşinci mövsümün final mərhələsi də bu konseptin davamı kimi dəyərləndirilib və müsabiqənin ölkə üçün strateji əhəmiyyəti bir daha önə çəkilib.

Müsabiqənin builki konsepti Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq sərəncamı ilə 2025-ci ilin ölkəmizdə “Konstitusiyaya və Suverenlik İli” elan olunması ilə əlaqələndirilib. Eyni zamanda 44 günlük Vətən müharibəsində öldürülmüş tarixi Zəfərin beşinci ildönümü və “Yüksəliş” müsabiqəsinin beşinci mövsümü eyni ilə təsadüf edir. Qeyd edək ki, final mərhələsinə hazırılıq çərçivəsində qiymətləndirici ekspertlər üçün üçgünlük təlim proqramı təşkil olunub. Təlimlərə 55 ekspert cəlb edilib. Onlar real imtahan mühitinə yaxınlaşdırılmış simulyasiya olunan situasiyalar üzərindən iştirakçıların bacarıqlarını qiymətləndirməklə yanaşı, qiymətləndirmə meyarları, qiymətləndirmə mərkəzlərinin fəa-

liyyəti və ekspertlərin funksiyaları barədə də ətraflı məlumatlandırılıblar.

Qiymətləndirmə prosesi beynəlxalq təcrübəyə əsaslanan və obyektivliyi ilə seçilən “Qiymətləndirmə konfransı” (Assessment Conference) metodu ilə həyata keçirilir. Bu metod hər bir iştirakçının performansına çoxşaxəli yanaşmanı təmin edir və yekun qərarların kollegial əsasda verilməsinə imkan yaradır.

Final mərhələsində iştirakçılar “İdarəçi rollar modeli” üzrə fərqli situasiyalı həll etməklə öz bilik və idarəetmə bacarıqlarını nümayiş etdirəcəklər.

Üç gün davam edəcək bu mərhələdə əvvəlki dörd mərhələni uğurla tamamlayan 124 işti-

rakçı mübarizəyə qatılıb. Final mərhələsi iyulun 20-də başa çatacaq və ölkənin ən istedadlı kadrları arasında növbəti qaliblər müəyyən olunacaq. Bununla da beşinci “Yüksəliş” müsabiqəsi yekunlaşacaq.

“Yüksəliş” müsabiqəsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 2019-cu il 26 iyul tarixli sərəncamı ilə təsis edilib. Müsabiqənin qalibləri mentorlar tərəfindən birillik fərdi inkişaf planı ilə təmin olunur və 20 min manatlıq mükafat qazanırlar.

Beşinci “Yüksəliş” müsabiqəsinin keçirilməsi ilə bağlı Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2024-cü il dekabrın 18-də müvafiq sərəncam imzalanıb.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin törətdiyi təxribatlar nəticəsində zərərçəkmiş şəxslər məhkəmədə ifadə veriblər

Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan vətəndaşları Arayik Harutyunyan, Arkadi Qukasyan, Bako Sahakyan, Davit İshanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası iyulun 18-də davam etdirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinə hakimlər Zeynal Ağayev, Zeynal Ağayev, Camal Ramazanova və Anar Rzayevdən ibarət tərkibdə (ehtiyat hakim Günel Səmədova) keçirilən məhkəmə iclasında təqsirləndirilən şəxslərin hər biri bildikləri dildə tərcüməçi, həmçinin müdafiələri üçün vəkillərlə təmin olunub.

İclasda təqsirləndirilən şəxslər, onların müdafiəçiləri, zərərçəkmiş şəxslərin bir qismi, onların hüquqi varisləri və nümayəndələri, həmçinin dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorlar iştirak ediblər.

Hakim Zeynal Ağayev prosesdə ilk dəfə iştirak edən zərərçəkmiş şəxslərə məhkəmə heyətini, dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorları, tərcüməçiləri və s. təqdim edib, habelə onların qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hüquqlarını və vəzifələrini izah edib.

Zərərçəkmiş şəxs Orxan Nəcəfov ifadəsində 2023-cü il sentyabrın 19-da antiterror əməliyyatları zamanı Ağdam istiqamətində Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin törətdiyi genişmiqyaslı təxribatın qarşısını alan- kən artilleriya atəşi nəticəsində xəsa-

rətlər aldığını bildirib. O, dövlət ittihamçısı Təranə Məmmədovanın suallarına cavabında hadisə zamanı yanında olan hərbi yoldaşları İsa İsayevin, İsmayıl Xanaliyevin, Mikayıl Həmidlinin və Sakit Aslanovun yaralandıqlarını qeyd edib.

Zərərçəkmiş Bərzani Atayev diqqətə çatdırıb ki, 2023-cü il sentyabrın 19-da Ağdərə rayonunda tibb məntəqəsinin feldşeri olaraq yaralıları təciliyə edərək düşmən tərəfindən atılmış mörminin partlaması nəticəsində xəsarət alıb. “Baxmayaraq ki, nəqliyyat vasitəsinin üzərində aypara şəklində var idim”, - deyərək əlavə edib.

Raif Əliyev ifadəsində antiterror əməliyyatları zamanı sentyabrın 20-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin yaxınlığında olduğu avtomobil miniaturla vurması nəticəsində xəsarət aldığını, yaralananların və bir nəfərin şəhid olduğunu söyləyib.

O, təqsirləndirilən şəxs David Manukyanın sualına cavabında “qarşı tərəfin məqsədi azərbaycanlıları məhv etmək idi, başqa məqsədlərini bilmirəm” deyib.

Zərərçəkmiş şəxs Kərəm Məmmədov ifadəsində 1990-cı il martın 7-də Ermənistanla girov saxlanıldığını bildirib. O, Zəngilan rayonu ilə Qafan rayonu arasındakı rabitə xəttini bərpa etmək üçün “UAZ” markalı avtomobilə həmin əraziyə gətirildiyini qeyd edib. Onunla birlikdə işçiləri Bağirov Şakir Əvəz oğlu və Zəngilan rayon rabitə qovşağının sürücüsü Emin, həmçinin komendantın köməkçisi Emin adlı şəxs olub.

Kabel xətlərini yoxlaya-yoxlaya Qafan rayon rabitə qovşağına daxil olduqda qovşağın həyatına toplaşmış ermənilər tərəfindən zərərçəkmiş şəxs özü və digər azərbaycanlılar tək-pəm qovşağına döyülərək girov götürüldülər. Bundan sonra oraya gəlmiş Ermənistanın Qafan rayon daxil işlər şöbəsinin əməkdaşları və

hərbiçilər onları şöbəyə aparıblar. Orada müliki geyimdə olan 4 erməni onlara işgəncə verib, yumruq-təpiklə döyərək müxtəlif növ bədən xəsarətləri yerləşdirib. Nəticədə K.Məmmədovun sağ tərəfində qabırğaları sınıb, bədəninin bütün hissələri göyərmiş və baş-beyin travması alıb. Ş.Bağirovun beyninə isə qan sızılıb.

Zəngilan rayonundan gəlmiş sovet hərbiçiləri onları ermənilərdən təhvil alaraq “BTR”ə qoyub Zəngilan rayonuna gətirməklə girovluqdan azad ediblər. Zərərçəkmişlərə məxsus “UAZ” markalı avtomobil Ermənistanla onları girov götürmüş şəxslər tərəfindən mənimşənilib.

K.Məmmədov baş prokurorun böyük köməkçisi Vüsal Əliyevin sualına cavabında qeyd edib ki, Ermənistanla aldığı xəsarətlərə görə iki ay xəstəxanada müalicə olunub.

Ceyhun Əliyev ifadəsində 2023-cü ildə Azərbaycan Ordusunun həyata keçirdiyi antiterror əməliyyatları zamanı Cənabaz istiqamətində düşmən tərəfindən atılmış minaatan mörminin partlaması nəticəsində xəsarət aldığını vurğulayıb.

O, dövlət ittihamçısı Fuad Musayevin sualına cavabında həmin vaxt Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin təxribatının qarşısını almağa çalışdıqlarını bildirib. “Çünki onlar müxtəlif təxribatlar törədirdi, bizim postları, azərbaycanlı müliki

əhalini atəşə tuturdular”, - deyərək əlavə edib. Zərərçəkmiş şəxs ibtidai istintaqa verdiyi ifadəsini təsdiqlədiyini də deyib.

Bu zaman təqsirləndirilən şəxs Levon Mnatsakanyan zərərçəkmiş şəxslərin istintaqa verdikləri ifadələrlə maraqlanıb. Hakimi Zeynal Ağayev isə diqqətə çatdırıb ki, zərərçəkmiş şəxslərin ibtidai istintaqa zamanı verdikləri ifadələr təqsirləndirilən şəxslərin özlərindəki planşetlərdə də var.

Emin Şahbazov ifadəsində söyləyib ki, 2023-cü il sentyabrın 19-da Ağdərə rayonu ərazisində Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin

atdığı tank əleyhinə mörminin onun yaxınlığında olan “BMP” texnikasına dəyməsi nəticəsində o və baş leytenant Əşqin Babazadə xəsarət alıblar. O, azərbaycanlı yaralıları daşıyan tibbi nəqliyyat vasitələrinin atəşə tutulduğunu şahidi olduğunu da bildirib. E.Şahbazov antiterror əməliyyatları zamanı erməni silahlı qüvvələrinin qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin kompleksləşmə apardıqlarını deyib.

Dövlət ittihamçısı Vüsal Abdullayevin suallarına cavabında isə vurğulayıb ki, həmin vaxt düşmənin kompleksləşmə aparması adı gözlə də görünürdü.

Zərərçəkmiş Hilal Həsənov 2023-cü ildə antiterror əməliyyatları zamanı Ağdərə rayonunda Ermənistan silahlı

qüvvələrinin qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin açdığı atəş nəticəsində güllə xəsarəti aldığını deyib. Baş prokurorun xüsusi tapşırıqları üzrə köməkçisi Tuqay Rəhimlinin sualına cavabında deyib ki, açılan atəşlər nəticəsində yanında olan xidmət yoldaşları Əli Tağıyev və Cavad Məhərrəmov şəhid olub, digər xidmət yoldaşları Üli Kərimov, Əlsab Kərimov, Nəsimi Mahmudov isə xəsarətlər alıblar.

Səfiyar Məhəmmədli, Şükür Zeynalov və Elvin Məmmədov ifadələrində antiterror əməliyyatları zamanı Ağdərə, Əliqışmət Nuriyev isə Xocalı istiqamətində xəsarət aldığını bildirib.

Baş Prokurorluğun Dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə idarəsinin şöbə rəisi Nəzir Bayramovun suallarına cavablandıraraq Fərid Zeynalov qeyd edib ki, antiterror əməliyyatları zamanı Ağdam rayonunda yaralı hərbi qulluqçuları gətirmək üçün gedərkən tibbi nəqliyyat vasitəsi raketlə vurulub. Nəticədə o və briqadanın tibb məntəqəsi rəisi Fərhad Tağıyev yaralanıblar.

Rovan Şərifzadə ifadəsində antiterror tədbirləri zamanı - sentyabrın 19-dan 20-nə keçən gecə Vəng kəndinin yaxınlığında yaralandığını söyləyib.

Nəsimi Ələkbərov ifadəsində deyib ki, 2022-ci il sentyabrın 13-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələri tərəfindən təxribat xarakterli genişmiqyaslı hərəkətlərin törədilməsinin qarşısını alarkən Daşkəsən rayonu ərazisində qarşı tərəfdən atılan artilleriya mörminin partlaması nəticəsində adlarını hazırda xatırlamadığı hərbi qulluqçular şəhid olublar. Eyni zamanda o və daha bir neçə hərbi müxtəlif növ bədən xəsarətləri alıb.

İmran Bayramov Kəlbəcər-Ağdərə istiqamətində hücumun qarşısını almaq istəyərkən qarşı tərəfdən atılmış əl qumbarasının partlaması nəticəsində xəsarət aldığını bildirib.

Famil Məmmədov Vəng kəndi istiqamətində Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin açdığı atəş nəticəsində özünün və daha bir azərbaycanlı hərbinin yaralandığını, İlham Şəmşiyevin şəhid olduğunu qeyd edib.

Antiterror əməliyyatları zamanı xəsarət almış digər zərərçəkmişlər - Əlsən İbrahimli və Tural Məmmədov Ağdam rayonunda Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqları və qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin təxribatının qarşısını alarkən yaralandıqlarını diqqətə çatdırıblar.

Zərərçəkmişlərin həmçinin təqsirləndirilən şəxslərin, onların müdafiəçilərinin və özlərinin nümayəndələrinin suallarına da cavablandırılıblar.

Məhkəmə prosesi iyulun 21-də davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, Ermənistan dövlətinin, onun dövlət qurumlarının vəzifəli şəxslərinin, hərbi qüvvələrinin və qanunsuz silahlı birləşmələrin bilavasitə rəhbərliyi və iştirakı, şifahi-yazılı qaydada verdiyi tapşırıq, göstəriş və təlimatları, maddi, texniki, şəxsi heyətlə verdiyi dəstəyi, mərkəzi qaydada idarəçiliyi əsasında, eləcə də ciddi nəzarəti altında Azərbaycan ərazisində daxil və beynəlxalq hüquq normalarına zidd şəkildə, Azərbaycanla hərbi təcavüz etmək məqsədilə yaradılmış, həmçinin Köçəryan Robert Sedrakı, Sarkisyan Serj Azatı, Manukyan Vazgen Mikaeli, Sarkisyan Vazgen Zaveni, Babayan Samvel Andraniki, Balasanyan Vitali Mikaeli, Balayan Zori Hayki, Ohanyan Seyran Məşuqi, Qaramyan Arşavir Surenoviç, Melkonyan Monte Çarlz və digərlərinin rəhbərliyi, bilavasitə və dolaylı iştirakları ilə Ermənistan dövləti, o cümlədən sözügedən cinayətkar birlik tərəfindən aparılan təcavüzkar müharibənin gedişində törədilmiş çoxsaylı cinayət faktlarına dair cinayət işi üzrə

15 təqsirləndirilən şəxs ittiham edilir. Həmin şəxslər, yəni Harutyunyan Arayik Vladimiri, Qukasyan Arkadi Arşaviri, Sahakyan Bako Sahaki, İshanyan Davit Rubeni, Manukyan David Azatini, Babayan David Klimi, Mnatsakanyan Levon Henrikoviç, Beqlaryan Vasilı İvani, Qazaryan Erik Roberti, Allahverdiyev Davit Nelsoni, Stepanyan Qurgen Homeri, Balayan Levon Romiki, Babayan Madat Arakeloviç, Martirosyan Qarık Qriqori, Paşayan Melikset Vladimiri Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 100 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, hazırlama, başlama və aparma), 102 (beynəlxalq müdafiədən istifadə edən şəxslərə və ya təşkilatlara hücum etmə), 103 (soyqırımı), 105 (əhalini məhv etmə), 106 (köləlik), 107 (əhalini deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə), 109 (taqib), 110 (insanları zorakılıqla yoxa çıxarma), 112 (beynəlxalq hüquq normalarına zidd əzədlilik məhrum etmə), 113 (işgəncə), 114 (müddətsizlik), 115 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116 (silahlı münasibə zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 118 (hərbi soyğunçuluq), 120 (qəsdən adam öldürmə), 192 (qanunsuz sahibkarlıq), 214 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 218 (cinayətkar birlik (təşkilat) yaratma), 228 (qanunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş surəti, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gözdirmə), 270-1 (aviasiya təhlükəsizliyinə təhdid yaranan əməllər), 277 (dövlət xadiminin və ya ictimai xadimin həyatına sui-qəsd etmə), 278 (hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və onu zorla saxlama, dövlətin konstitusiyaya quruluşunu zorla dəyişdirmə), 279-cu (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələri və qrupları yaratma) və digər maddələri ilə ittiham olunurlar.

Azərbaycanı dünya siyasətində söz sahibinə çevirən Lider

Yaxın Şərq Azərbaycan üçün daha yaxın olur

Şərqlə Qərbdəki strateji mövqedə yerləşən və zəngin enerji ehtiyatlarına malik Azərbaycan xarici siyasət kursunda mütləq bu amil nəzərə alın, yürütdüyü sərrast diplomatiya ilə bölgənin üstünlüklərindən milli maraqlar çərçivəsində maksimum yararlanaraq müxtəlif ölkələr arasında hərtərəfli faydalı əməkdaşlıq körpüləri qurulmasında fəal iştirak edir.

Bu gün dünyanın əksər ölkələri ilə qarşılıqlı siyasi, iqtisadi, mədəni və digər əlaqələrə malik olan Azərbaycan Yaxın Şərq ölkələri ilə də əlaqələrini inkişaf etdirir. Buna görə də çoxvektorlu siyasət yürüdən dövlətimizin xarici siyasətində sözügedən ölkələrlə əməkdaşlığı genişləndirmək prioritet təşkil edir.

Bu mənada Azərbaycanın ərəb ölkələri ilə dostluğa və əməkdaşlığa əsaslanan əlaqələri diqqət çəkir. Yaxın günlərdə Ermənistan və Azərbaycan liderləri arasında keçirilən və sülh prosesində irəliləyiş addım kimi dəyərləndirilən tarixi ikitərəfli görüş üçün ünvanın da möhür Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Əbu-Dabi şəhəri seçilməsi təsadüfi deyildi.

Eyni zamanda Suriya Ərəb Respublikasının keçid dövrü Prezidenti Əhməd Əl Şaraanın Azərbaycanla ilk səfəri mühüm əhəmiyyətə malik oldu. Bu səfər bir daha göstərdi ki, Azərbaycanın xarici siyasətində Yaxın Şərq regionunun da xüsusi yeri var.

Ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam təmin edərək Cənubi Qafqazda yeni reallıqlar yaradan Azərbaycan həm də dünyada gərginlik yaşayan ölkələr arasında barışdırıcı rol oynaması ilə tanınır. Buna Bakının Suriya ilə İsrail arasında gərginliyin aradan qaldırılması üçün məsələlərin dialoq vasitəsilə çözülməsinə töhfə çıxması və görüşlərin təşkil olunmasına mühüm töhfə verməsini, eyni zamanda Türkiyə ilə İsrail arasında və Suriya mövzusunda yaşanan gərginliyin aradan qaldırılmasında qaynar xətt mexanizmi yaradılmasında mühüm rolunu, ümumiyyətlə bu gərginliklərin yumşaldılmasında diplomatik resursların səfərbər edərək fəal rol oynamasını nümunə götürmək olar.

Azərbaycan tarixi əlaqələrə malik olduğu Suriya ilə hər zaman münasibətlərinin yaxşı olmasına çalışıb. Ancaq məlum olduğu kimi, Əsəd rejiminin rəhbərlik etdiyi Suriya hökumətinin vaxtında Azərbaycana qeyri-dost münasibət göstərilib. Bu səbədən də Azərbaycan-Suriya münasibətləri kifayət qədər soyuq olub.

Ancaq bədnam rejimin çöküşündən sonra iki ölkə arasında əlaqələr özünün yeni və uğur vəd edən inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. Aprelin 11-də Antalyada Suriya Prezidenti Əhməd Əl Şaraa ilə görüşü zamanı Suriyada baş vermiş dəyişikliklərlə əlaqədar məmnunluğunu bildiren Prezident İlham Əliyev bununla bağlı onu təbrik edib. Həmin görüşdə Suriyada sabitliyin möhkəmləndirilməsi üçün zəruri olan bərpa prosesində Azərbaycanın iştirak etməyə hazır olduğu qeyd olunub.

Vurğuladığımız kimi, Azərbaycanın Yaxın Şərq siyasətində Suriya ilə münasibətlərin inkişafı önəmli yer tutur və bu istiqamətdə məqsədyönlü iş aparılır. İyulun 12-də Suriya Prezidenti Əhməd Əl Şaraanın ölkəmizə ilk səfəri, həmçinin iki ölkə liderinin məhdud və geniş tərkibdə görüşləri münasibətlərimizin gələcək inkişaf trayektoriyasını daha da dəqiqləşdirmək üçün mühüm əhəmiyyətə malik oldu. Görüş zamanı dövlətimizin başçısı İlham Əliyev vurğuladı ki, Suriya Ərəb Respublikasının keçid dövrü Prezidenti Əhməd Əl Şaraanın ölkəmizə səfəri ikitərəfli əlaqələrimizin inkişafında mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Əhməd Əl Şaraa isə öz növbəsində əvvəlki hakimiyyətin Suriyanın bir çox ölkə ilə, o cümlədən Azərbaycanla əlaqələrə xələf gətirdiyini qeyd etdi. O, ölkəsinin Azərbaycanla siyasi, iqtisadi-ticarəti, mədəni, humanitar və digər sahələrdə əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu vurğuladı.

Görüşdə ölkələrimiz arasında xüsusilə enerji sahəsində əməkdaşlığın vacibliyi qeyd edilib. Suriyanın hazırda ciddi enerji problemi ilə üzləşdiyi bildirilib. Bu xüsusdə yaxın zamanlarda Azərbaycan qazının Türkiyə ərazisindən Suriyaya ixracı layihəsinin həyata keçiriləcəyi vurğulanıb və

bunun Suriyanın enerji təhlükəsizliyinə töhfə verəcəyi, Azərbaycanın Suriyanın energetika sahəsinin bərpasına töhfə vermək iqtidarında olduğu diqqətə çatdırılıb.

Azərbaycanla Suriya arasında humanitar, təhsil və mədəniyyət sahələrində əməkdaşlığa toxunulub, o cümlədən suriyalı tələbələrə Azərbaycanda təqaüdlərin verilməsi və mədəni abidələrin bərpası ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycanın Suriyanın üzlaşdığı ciddi enerji problemlərinin həllində töhfəsi Suriyanın inkişafı üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Ümumiyyətlə, qlobal enerji təhlükəsizliyində vacib yerə malik Azərbaycan təkəvvə Avropa bazarına deyil, Yaxın Şərq ölkələrinə də qaz ixrac etməyə başlayıb və tezliklə mavi yanacaqımız Suriyaya da ixrac ediləcəkdir.

Türkiyə üzərindən 1 milyard kubmetr qazın Suriyaya ixracı məsələsi Suriya rəhbərinin Bakıya səfəri çərçivəsində müza-

kiro olunub. Suriya Ərəb Respublikasının keçid dövrü Prezidenti Əhməd Əl Şaraanın ölkəmizə işgüzar səfəri çərçivəsində Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) ilə Suriya Ərəb Respublikası Hökuməti arasında Anlaşma Memorandumu imzalanıb.

Türkiyə ilə Suriyanı birləşdirən qaz kəməri artıq bərpa edilib. Suriyanı İordaniya ilə birləşdirən qaz kəməri dağıdılsa da, onun bərpası mümkündür. Bu, Azərbaycan qazının Suriyadan keçməklə Misirə qədər çatdırılması üçün imkan yaradacaq.

Göründüyü kimi, Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi uzaqgörən siyasət nəticəsində dünyada etibarlı və güvənli tərəfdaş kimi tanınan Azərbaycan Yaxın Şərq ölkələri ilə də hərtərəfli əməkdaşlıq edir. obrazlı ifadə etsək, Yaxın Şərq Azərbaycan üçün daha yaxın olur.

Yasəmən MUSAJEVA, "Azərbaycan"

“Bakı Təşəbbüs Qrupunun kanaklara dəstəyi effektiv nəticə verdi”

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi çərçivəsində davam edən müstəmləkəçilik və onun yeni təzahürlərinin aradan qaldırılmasını əsas xarici siyasət istiqamətindən biri kimi müəyyənləşdirib. Bu günlər yaradılmasının iki il tamam olan Bakı Təşəbbüs Qrupu (BTQ) ötən müddət ərzində beynəlxalq qeyri-hökumət təşkilatı kimi Fransanın dənizasırazilərdə, xüsusilə də Yeni Kaledoniya, dekolonizasiya və insan haqları məsələləri üzrə əhəmiyyətli nəticələr əldə edib.

Fransanın müstəmləkə cinayətlərinə qarşı mübarizədə Bakı Təşəbbüs Qrupunun yaradılması rəsmi Parisi ciddi narahat edib və nəticədə dünyada ən güclü müstəmləkəçi ölkə kimi tanınan Fransa geri çəkilməyə məcbur olub, bir çox nüfuz dairələrində zəifləyib, yerli xalqlar üzərində öz imicini və gücünü itirib.

Milli Məclisin deputatı Pərvanə Vəliyeva qəzetimizə açıqlamasında bildirib ki, iyulun 12-də Yeni Kaledoniyanın gələcək statusunun müəyyənləşdirilməsi məqsədilə Parisdə Fransa Hökuməti müstəqillik tərəfdarları və öləyhdarları razılaşma əldə edərək sənədi imza atıblar: “Fransanın dövlət başçısı E.Makron ilk dəfə olaraq Yeni Kaledoniya ilə bağlı danışıqda şəxsən iştirak edib. Səzişə əsasən, Fransa Konstitusiyası tərəfindən tanınan və beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən tanınması nəzərdə tutulan, Fransa tərkibində unikal institusional qurum – “Yeni Kaledoniya Dövləti” yaradılacaq. Yeni Kaledoniya öz müqəddaratını təyin etmək hüququnu da özündə saxlayır. Bununla da bəzi Fransa rəsmilərinin dəyişdirilməsi mümkünsüz elan etdiyi Fransa Konstitusiyasının “toxunulmazlığı”na son qoyulur. Beləliklə, dekolonizasiya istiqamətində unikal presedent yaranır. “Dünyaya özünü “demokratiya qarşısı” kimi tanıdan Fransa və onun rəsmi şəxsləri hər fürsətdə bu məsələ “daxili işimizdir” deyib, insanları həbs edir, ölümlə hədələyir, üsyanları yatırırdı. Dənizasırazilərdə, xüsusilə Yeni Kaledoniya əhalinin Fransa hökumətinin siyasətindən ciddi narazılığını neytrallaşdırmaq məqsədilə Prezident E.Makron Yeni Kaledoniya, Vanuatu və digər adalara səfər etmək məcburiyyətində qalıb”, - deyərək deputat bildirib.

O, həmçinin qeyd edib ki, Fransanın dənizasırazilərə münasibətdə məqsədlilikdə ayrı-seçkilik siyasəti aparmasından əziyyət çəkən kanak xalqı Azərbaycan Prezidentinə ümid yeri kimi baxır: “Prezident İlham Əliyev nüfuzlu beynəlxalq platformalarda mütəmaddən olaraq, xüsusilə COP29 zamanı müstəmləkəçiliklə mübarizəni gündəmə gətirmiş, ədalət və beynəlxalq hüquq naminə müstəmləkəçiliyin tamamilə ləğv edilməsi, müstəmləkə şəraitində yaşayan xalqların müstəqil yaşaması, öz müqəddaratını təyin etməsinə dəstək ifadə edib. Əsərəlt altında yaşayan xalqların dövlətimizin başçısına xüsusi rəğbəti və hor firsətdə bunu dilə gətirmələri, bu dəstəyi qiymətləndirmələri, BTQ ətrafında sıx birləşərək Bakının beynəlxalq dekolonizasiya mərkəzinə çevrilməsinə zəmin yaratmaları həmin yüksək qiymətin təzahürü idi”.

P.Vəliyeva vurğulayıb ki, bundan başqa, BTQ Yeni Kaledoniya insan haqları pozuntularını BMT səviyyəsində gündəliklə saxlaya bilib: “BMT-nin müxtəlif platformalarında bu məsələ daim gündəmə gətirilib, plenar iclaslarında çıxışlar edilib, Fransa nümayəndə heyətinə suallar ünvanlaya bilib, alternativ hesabata, vizual materiallar hazırlanıb və yayılıb. Bir sözlə, kanak xalqı BTQ-nin dəstəyi ilə məlumat blokadasını yarıaraq öz səsini ucalda bilib”.

Deputat bildirib ki, Ermənistan-Azərbaycan normalaşma prosesinə hər vaxtla mane olan, Ermənistanın revanşist dövlətlərin, Avropa İttifaqının şort möhdudiyyət qaydalarına baxmayaraq, birtərəfli qaydada Ermənistanı silahlandıraraq, ona maliyyə dəstəyi verən Fransa Azərbaycanla təzyiq etməyin

mənasız olduğunu başa düşsə də, düşmənçilik mövqeyindən əl çəkməyib: “Fransa ərazi baxımından Azərbaycan 7 dəfədən böyük, əhali baxımından 6 dəfədən çox olsa da, respublikamız Fransanı bütün cəhətlərdə neytrallaşdırma və üstələyə bilib. 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycanın Ermənistan üzərində Zəfərini öz şəxsi möhlubiyyəti hesab edən Makron bu dəfə “daxili iş” deyərək neytrallaşdırmağa çalışdığı koloniyalaşdırma məsələsində də Prezident İlham Əliyevə uduzdu və müstəqillik tərəfdarlarına münasibətdə böyük güzəştə getməyə – Yeni Kaledoniya üzərindəki əsarətini bitirməyə məcbur oldu”.

Qeyd edək ki, FLNKS hərəkatının rəhbərlərindən biri Rok Vamitan sözügedən sazişin beynəlxalq hüquqa əsaslandığını bildirib. Layihə əvvəlcə hərəkatlar tərəfindən qiymətləndirilməli, daha sonra kanak xalqı tərəfindən təsdiqlənməlidir. İmzalayan tərəflər sənədi müdafiə öhdəliyi götürüblər. Təbii ki, bunu xalqa qəbul etdirmək elə də asan iş olmayacaqdır. 2026-cı ildə Yeni Kaledoniyanın təşkilat quruluşunu müəyyənləşdirən əsas qanun qəbul ediləcəkdir. Bu qanun ölkənin adı, bayrağı və digər simvollarının dəyişdirilməsinə imkan yaradacaqdır. Fransa beynəlxalq öhdəliklərinə uyğun olaraq, Yeni Kaledoniyanın maraqlarını beynəlxalq aləmdə müdafiə etməyi və onun beynəlxalq integrasiyasına dəstək verməyi öhdəsinə götürür. Təhlükəsizlik üzrə Ali Kaledoniya Şurası yaradılacaq, bölgələrdə yerli polis qurumları ilə təsis edilə biləcəkdir. Həmçinin Fransa və Yeni Kaledoniya arasında maliyyə və iqtisadi bərpə paktı imzalanacaq, nikel sənayesinə dair strateji plan hazırlanacaq.

P.Vəliyeva onu da xatırladı ki, 18 yaşlı tamamilə olar hər bir Fransa vətəndaşı səs verə bildiyi halda, Yeni Kaledoniya bu şərtlə olmurdu və burada seçici hüquqları məhdudlaşdırılmışdır: “Hazırkı sazişdən öncə Yeni Kaledoniya səsvermə hüququ olan şəxslər 1998-ci il noyabrın 8-dək (Numea Sazişi referendumu tarixi) Yeni Kaledoniya daimi yaşayan şəxslər, yerli kanak əhalisi, Fransız müstəmləkəçilərinin nəsiləri və digər uzunmüddətli rezidentlər idi. Seçicilər 1998-ci ilə qədər daimi rezidenti sübut etməli idilər. Vəziyyət 1998-ci ildən sonra Yeni Kaledoniya doğulmuşlar üçün daha təəccüblü idi, çünki onların hamısı səsvermə hüququna malik deyildi. Bu hüquq valideynlərinin Yeni Kaledoniya Numea Sazişindən əvvəlmi, yoxsa sonrakı köçməsinə asılı olaraq dəyişirdi. 2024-cü ilin mayında Fransanın 10 illik rezidentlərə səsvermə hüququ verərkən təklifi kanaklar tərəfindən onların siyasi təsirini azaltma cəhdi kimi qəbul edildi və iğtişaclara səbəb oldu, 14 nəfər insan öldürüldü, 100-ə yaxın azadlıq tərəfdarı həbs edildi, yaralandı, infraqurumla milyonlarla avro dəyərində ziyan dəydi”.

P.Vəliyeva vurğulayıb ki, hazırkı saziş isə minimum 15 il burada yaşayan insanları və yerli kanakları əhatə etməklə, daha çox seçiciyə regional seçkilərdə və gələcək referendumlarda iştirak imkanını verəcəkdir: “Bu razılaşmanın icrasını Fransa dövlətinə və kaledoniyalı siyasi tərəfdaşları təmsil edən şəxslərdən ibarət Nəzarət Komitəsi izləyəcəkdir. İndi isə sazişin tələyi kanak xalqının qərarından və iradəsindən asılıdır”.

Əsmər QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

İndi regionda qaydaları Bakı müəyyən edir

Cənubi Qafqaz tarixən geosiyasi qarşıdurmaların və maraqların kəsişdiyi regiondur. Bölgədə yerləşən Azərbaycan strateji coğrafi mövqeyinə, zəngin enerji resurslarına görə hər zaman global güclərin maraq dairəsində olub və bu gün də belədir. Belə bir şəraitdə Rusiya və İranla münasibətlərdə müşahidə olunan dəyişikliklər Cənubi Qafqazda formalaşan yeni güc balansının konturlarını müəyyənləşdirən əsas amillərdən biri kimi çıxış edir.

Rusiya və İranla münasibətlərdəki bu döndüş Azərbaycanın regional və beynəlxalq siyasətdə öz mövqeyini yenidən müəyyənləşdirməyə səbəb verib. Belə bir kontekstdə ölkənin xarici siyasətində müşahidə olunan qətiyyət yeni bir mərhələnin başladığını göstərir. Bu günlər İsrailin “Jerusalem Post” qəzetində “Azərbaycan, Rusiya, İran: strateji sərhədlər təzədən çəkilir. Azərbaycan Cənubi Qafqazda yeni geosiyasi reallıq yaradır” adlı məqalə dərc olunub. Yazıda Azərbaycanın müharibədən sonrakı dövrdə bölgədə təşəbbüsü ələ alması, bu fonda Rusiya və İranla münasibətlərində yeni yanaşmalar formalaşdırılması dərin təhlil olunur. Məqaləyə imza qoyan şərqşünas professor, tanınmış analitik Mordexay Keyda yazır: “Bir vaxtlar Azərbaycan iri qonşularının əhatəsində incə balanslı siyasət yürüdən ehtiyatlı bir oyunçu kimi qəbul edilirdi. İndi isə bu ölkə çox inadkar və müstəqil xarici siyasətə keçib. Bu istiqamətdə addımları ilə Azərbaycan həm Cənubi Qafqazda çoxdan oturmamış bir siyasət axarına qarşı çıxır, həm də strateji mövqeyini gücləndirən fəal regional oyunçu kimi yerini bərkidir. Azərbaycanın dayanatlı dirənişinin kökündə istər Rusiya, istərsə də İranla münasibətlərində illər uzunluğunda bitib-tükənməyən gərginliklər, bu dövlətlərin onu durmadan məyus etməsi dayanır”.

Vətən müharibəsində qazanılan qələbə Azərbaycanın regiondakı mövqeyini köklü şəkildə dəyişdirib. Zəfər nəticəsində ölkə hərbi gücü ilə yanaşı, siyasi və diplomatik

İsrailin ingilis dilində nəşr olunan “Jerusalem Post” qəzeti Azərbaycanın geosiyasi maneuvr ustalıqından yazıb

müstəvidə də əmin addımlarla irəliləyən, öz maraqlarını qətiyyətli qoruyan bir qüvvəyə çevrilib. Möhür Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli rəhbərliyi və uzaqgörən siyasəti sayəsində Azərbaycan savaşdan sonrakı dövrdə təkəvvə qələbənin nəticələrini möhkəmləndirməklə kifayətlənməyib, regional nizamın formalaşdırılmasında da fəal və aparıcı rol oynamağa başlayıb. Dövlət başçısının həyata keçirdiyi xarici siyasət kursu, milli maraqlara əsaslanan prinsipial yanaşma və diplomatik maneuvr qabiliyyəti Azərbaycanın beynəlxalq aləmdəki nüfuzunu daha da artırıb.

Bununla belə, Azərbaycanın bu yüksəlişi və bölgədəki güc balansında oynadığı rol xüsusilə İranla münasibətlərdə müəyyən ziddiyyətləri üzə çıxarıb. Bəllidir ki, İran uzun müddət Ermənistan üzərindən öz maraqlarını qorumağa çalışıb. Lakin Azərbaycanın məlum qələbəsi və Zəngilan-Cəbrayıl istiqamətində İranla sərhədə nəzarəti bərpa etməsi Tehran üçün yeni geosiyasi reallıq yaradıb. İranın bu dəyişikliklərə qarşı atdığı addımlardan biri 2021-ci ilin payızında Azərbaycanla sərhədə yaxın ərazilərdə genişmiqyaslı hərbi təlimlər keçirməsi olmuşdu. Bu, Azərbaycanı cəmiyyətdə, eləcə də siyasi dairələrdə ciddi narahatlıqla qarşılanmışdı. Rəsmi Bakı təlimləri üçün qeyd olunan sual altına alınıb, Prezident İlham Əliyev isə “nə üçün təlimlər indi keçirilir?” sualını verərək, onun arxasında siyasi mesaj dayandığını açıq şəkildə bildirmişdi. İran isə keçirilən təlimləri öz ərazisində “suveren hüququ” kimi əsaslandırırsa da, zamanlama və miqyas baxımından bu addım daha çox regional güc balansının dəyişməsinə cavab kimi dəyərləndirilirdi. Bütün bunlara münasibət bildirən “Jerusalem Post” un analitiki yazır ki, Tehranın “regional balans” ritorikasının altında, əslində, Azərbaycanın İsrailə, Qərblə əlaqələrini inkişaf etdirməsindən ciddi nara-

hatlıq keçirməsi durur: “İranın Azərbaycan sərhədində təşkil etdiyi, şio toplusu arasında qarışıqlıq salmaq məqsədi daşıyan tərxiat xarakterli bəyanatlarla müşayiət olunan hərbi təlimləri ikitərəfli münasibətlərin kəskin surətdə pisləşməsinə gətirib çıxarıb”.

Bu təzyiqlərə qarşı təbii ki, Bakı da boş durmur, açıq şəkildə strateji itaətsizlik xəttini seçərək diplomatik cəhəddə ciddi siyasət yeridir. Türkiyə və İsrailə hərbi əməkdaşlıq gücləndirilir, birgə təlimlər və texnoloji tərəfdaşlıqlar yeni mərhələyə keçir. Üstəlik də Bakı Türk Dövlətləri Təşkilatı (TDT) vasitəsilə türk dünyasında mərkəzi oyunçuya çevrilmək yolunda sürətlə irəliləyir. Prezident İlham Əliyevin proseslərdə nümayiş etdirdiyi prinsipiallıq Azərbaycanı regionun passiv müşahidəçisi yox, oyun qaydalarını müəyyən edən əsas dövlətlərdən birinə çevirib.

Azərbaycanın çoxşaxəli siyasətinin əsas dayaqlarından biri də onun enerji və nəqliyyat-logistika sahəsində oynadığı həlledici roludur. Bakı Xəzər hövzəsinin enerji resurslarını dünya bazarlarına çatdıraraq etibarlı infrastrukturun mərkəzinə dayanır. TANAP, TAP, BTC kimi layihələr Azərbaycanı yalnız enerji ixracatçısı deyil, həm də Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm strateji tərəfdaş olduğunu sübut edib. Üstəlik də Azərbaycanı yerləşdiyi coğrafi mövqəyə və yaratdığı infrastruktur imkanları onu Şərqlə Qərbi, Şimalda Cənubla birləşdirən əsas logistik dəhlizlərin kəsişməsinə açar oyunçuya çevirib. Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu və Orta dəhliz layihələri artıq regionun təkəvvə enerji deyil, həm də ticarət və tranzit mərkəzi olduğunu göstərir. Azərbaycan bu gün xüsusən “Cənub qaz dəhlizi” üzərindən Avropaya təbii qaz nəqlində

aparıcı mövqedə dayanır. Qitə Rusiyadan enerji asılılığını minimuma endirməyə çalışdığı bir zamanda Bakı ön plana çıxır. Bu, təkəvvə iqtisadi yox, həm də geosiyasi məsələdir. Azərbaycan qazı artıq enerji mənbəyindən savayı, siyasi alternativ kimi də qəbul olunur.

Öz məqaləsində Azərbaycanın “Cənub qaz dəhlizi” ilə Avropaya nəql edilən təbii qazın əsas tədarükçüsü olduğunu vurğulayan Mordexay Keyda yazır: “Avropanın Rusiyanın enerji daşıyıcılarından asılılığını azaltmağa çalışdığı bir dövrdə bu, olduqca mühüm bir layihədir. Azərbaycanın enerji ixracını genişləndirmək vədəinə sadıqlığı onu Avropa İttifaqının üzvü olan dövlətlərlə, həmçinin bir sıra digər ölkələrlə strateji müttəfiqə çevirir”.

Dünyadakı böyük güclər arasında tərəf seçmək məcburiyyətində qalan və çox zaman regional oyunların qurbanına çevrilən bəzi ölkələrdən fərqli olaraq, Azərbaycan oyunun içindədir, özü üçün oynayıb və qaydaları özü üçün yazır. Bakı regiondakı geosiyasi boşluqları dəqiq müşahidə edir və onu Azərbaycanın milli maraqları çərçivəsində firsətə çevirir. Bu yanaşma həm siyasi çeviklik, həm də Prezident İlham Əliyevin dövlətçilik iradəsinin göstəricisidir.

Dünya dəyişir, itifaqlar yenidən qurulur, təsir zonaları yenidən bölüşdürülür. Belə bir vaxtda Azərbaycan ne konardan dikto olunan gündəmlə, nə də təsadüflərlə hərəkət edir. Bakı öz strateji əhatəsini özü formalaşdırır - planlı və mərhələli şəkildə. Bu siyasət “Jerusalem Post” yazarının məqaləsində ana xətt kimi keçir: “Bu gün Azərbaycan xarici siyasətini kor-koranə sədaqət üzərində deyil, müstəqil qərarlar, çoxvektorlu diplomatiya və düşünülmüş müttəfiqlik əsasında qurur. Türkiyə, İsrail, Avropa İttifaqı ilə sıx əlaqələri və ABŞ ilə əməkdaşlığının irəliləməsi Azərbaycandan ötrü Rusiya ilə İranın təzyiqlərinə qarşı bir növ sipər rolunu oynayır”.

Züleyxa ƏLİYEVA, "Azərbaycan"

Azərbaycanın xarici siyasətinin uğurları

Azərbaycanın xarici siyasət kursunda Orta Asiya ölkələri ilə həm TDT çərçivəsində, həm də ikitərəfli əlaqələr sürətlə inkişaf edir. Bu baxımdan Türkmənistan da istisna deyil. Türkmənistanın türk dünyası ailəsinin üzvü olması isə Azərbaycanla bu ölkə arasındakı münasibətlərin xarakterində qardaşlıq, dostluq və həmrəylik amillərini ön plana çıxarır. Ortaq tarixi köklərə, dil, din birləyinə malik ölkələrimiz siyasi, iqtisadi, humanitar, energetika, nəqliyyat sahələrində uğurla əməkdaşlıq edirlər.

Azərbaycan və Türkmənistan arasındakı münasibətlər yeni mərhələyə qədəm qoyur

Türkmənistan Xalq Məsləhətinin Sədri Qurbanqulu Berdiməhəmmədovun Azərbaycana səfəri, Azərbaycanın Türkmənistanın milli liderinin səfər proqramında Qarabağın ziyarət olunması kimi dəyərləndirilə bilər. Türkmənistanın milli liderinin səfər proqramında Qarabağın ziyarət olunması kimi dəyərləndirilə bilər. Türkmənistanın milli liderinin səfər proqramında Qarabağın ziyarət olunması kimi dəyərləndirilə bilər.

Tehran sammitinin yekunlarını, eləcə də Xəzərdə əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinin gələcək yollarını razılıq hissi ilə qeyd etdik. Əminlik ki, Türkmənistanın və Azərbaycanın bu istiqamətdə səmərəli qarşılıqlı fəaliyyəti həmin məsələnin hərtərəfli tənzimlənməsinə kömək edəcəkdir". Qurbanqulu Berdiməhəmmədov isə bəyanatında qeyd etmişdir: "İlk növbədə bütün dünyada enerji dövrlələri statusuna malik olan hər iki ölkənin iqtisadiyyatı üçün baza əhəmiyyəti kəsb edən yanacaq-energetika sektorunda tərəfdaşlıqdan söhbət gedir. Möhtərəm İlham Heydər oğlu ilə bugünkü danışıqların gedişində biz bu mövzuya xüsusi diqqət yetirdik. Bizim ümumi fikrimiz belədir ki, möhaz bu sahə gələcək dövlətlərarası tərəfdaşlığın strateji istiqamətinə çevriləcəkdir".

Ötən müddətdə Türkmənistan və Azərbaycan arasında ikitərəfli əlaqələr daha da inkişaf etmişdir. Bu yerdə vurğulayaq ki, türkdillilik ölkələr arasında getdikcə artan və yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyan çoxşaxəli əlaqələr Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) da dünyada

söz sahibi olan güc mərkəzinə çevrilməsinə birbaşa rovac verib. Dünyanın hazırkı təlatümlü dövründə türk dövlətlərinin güclü birləşiminin vacibliyi bir daha qabarıq şəkildə özünü göstərir. TDT-də hazırda müşahidəçi statusuna malik Türkmənistanın da təşkilatın tamhüquqlu üzvü olması məsələsinin aktuallaşdırın. Bu mənada Qurbanqulu Berdiməhəmmədovun Azərbaycana gərcəklaşən səfərinin iki ölkə arasında bütün sahələr üzrə inkişafı sürətləndirəcəyinə şübhə yeri qoymadı ki, Türkmənistanın gələcəkdə TDT-yə tamhüquqlu üzv olacağına dair yəqinliyi də artırır.

Qurbanqulu Berdiməhəmmədovun Azərbaycana gərcəklaşən səfərinin iki ölkə arasında bütün sahələr üzrə inkişafı sürətləndirəcəyinə şübhə yeri qoymadı ki, Türkmənistanın gələcəkdə TDT-yə tamhüquqlu üzv olacağına dair yəqinliyi də artırır.

“Azərbaycan və Türkmənistanı həm də milli maraqlar birləşdirir”

“Türkmənistan Xalq Məsləhətinin Sədri Qurbanqulu Berdiməhəmmədovun Azərbaycana səfəri iki ölkə arasında dostluğun və əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə töhfə olmaqla bərabər, həm də tarixi köklərə söykənən milli dəyərlərini qoruyub saxlayan iki qardaş dövlətin sağlam münasibətinin ifadəsidir. Çünki bu iki ölkə daim bir-birinə beynəlxalq təşkilatlarda dəstək verib, haqlı mövqelərini müdafiə ediblər. Bu sağlam münasibətlər bu gün də inkişafının ən yüksək mərhələsindədir”.

mət etməklə bərabər, həm də hər iki xalqın xoşbəxtliyinə, gələcək yüksək rifahına hesablanmış”, - deyər deputat bildirib.

T.Rzayev Prezident İlham Əliyevin beynəlxalq təşkilatlarla, xarici ölkələrlə əlaqələrinin möhkəmlənməsinə böyük önəm verdiyini vurğulayaraq qeyd edib ki, qonşu dövlətlərlə, eləcə də iqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş ölkələrlə sıx əlaqələr qurmadan, beynəlxalq münasibətləri yaxşılaşdırmadan inkişaf mümkün deyil: “Azərbaycan Prezidenti bu yolu tutmaqla həm də dünyada sülhün, əmin-amanlığın, demokratiyanın tərəfdarı kimi çıxış edir. Bu, sözə deyil, əməli işdə də özünü göstərir. Son illər ölkəmizdə keçirilən bir çox beynəlxalq tədbir, dövlət rəhbərlərinin, böyük ictimai siyasi xadimlərin Bakıya səfərləri, keçirilən görüşlər deməyə əsas verir ki, dövlət başçısı Azərbaycanın inkişafı üçün lazım olan bütün imkanlardan istifadə edir. Türkmənistanın Xalq Məsləhətinin Sədri ilə görüşdə də bu məsələlər bir daha gündəmə gətirildi və iki ölkə arasında münasibətlərin yaxşılaşdırılmasına və bundan sonra da inkişafına ümidlər bəslənilirdi ifadə olundu”.

Komitə sədri bildirib ki, türkmən xalqı ilə tarixən sıx əlaqələr mövcud olub və bu ölkədə çoxsaylı azərbaycanlı yaşayır: “Onlar Türkmənistanın ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak edirlər. Bizi həm də milli maraqlar birləşdirir. Azərbaycan xalqının milli mənafeyinin təmin olunması ölkə rəhbərinin başlıca qayəsidir və bunun üçün beynəlxalq əlaqələr sistemində özünün möhkəm dayaqlarını yaradır. Bu da Azərbaycanın suverenliyinin, müstəqilliyinin qorunması üçün vacibdir. Əməli tədbirlər bu vacibliyi reallığa çevirir”.

Əsmər QARDAŞXANOVA, “Azərbaycan”

“Türkmənistanla inkişaf edən əlaqələrimiz xalqlarımızın da marağındadır”

“Türkmənistan strateji əhəmiyyətli Mərkəzi Asiya dövlətidir. Məhz strateji mövqədə yerləşdiyinə və zəngin enerji resurslarına malik olduğuna görə həm regionda, həm də global nəzərdə diqqətləri üzərinə çəkməktədir”.

Bunu qəzetimizə açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Azər Badamov bildirib. Qeyd edib ki, Orta Asiyanın beş dövlətindən biri olan Türkmənistan coğrafi cəhətdən Avropaya gedən yolum üstündə yerləşir və bu səbəbdən regional geosiyasetdə və güc bölgüsü şəbəkələrində mühüm ölkə sayılır. “Habelə Türkmənistanın elektrik enerjisi mənbələri onu elektrik enerjisi aktivlərini diversifikasiya etmək istəyən ölkələr üçün vacib tərəfdaş çevirib. Türkmənistan Avrasiyada çatdırılma ilə bağlı müzakirələrdə mühüm rol oynayır. Qlobal güclər Türkmənistanın yanacaq və təhlükəsiz enerji təvəllülündən yararlanmaq üçün rəqəbat aparır. Bu rəqəbat xüsusilə də Avropanın Rusiya qazına alternativ axtardığı bir vaxtda görünür. Bu amil beynəlxalq nizamın qurulması fonunda daha da üzə çıxır”, - deyər A.Badamov bildirib.

Deputat qeyd edib ki, Türkmənistanın siyasi arenada bu qədər qabardığı bir zamanda Xalq Məsləhətinin Sədri Qurbanqulu Berdiməhəmmədovun Azərbaycana səfəri

Türkmənistan mətbuatı Qurbanqulu Berdiməhəmmədovun Azərbaycana səfərini geniş işıqlandırır

Türkmənistan Xalq Məsləhətinin Sədri Qurbanqulu Berdiməhəmmədovun Azərbaycana səfəri və səfər çərçivəsində işğaldan azad edilən Qarabağda aparılan quruculuq işləri ilə tanış olması bu ölkənin mətbuatında geniş işıqlandırılıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Türkmənistanın “Atavatan”, “Orient”, “Turkmenportal”, ingilisdillilik “News Central Asia”, “Takyk”, “Business”, “Arzu-news”, “Ashgabattimes” və digər informasiya resursları səfər barəsində geniş materiallar dərc ediblər.

Materiallarda rəsmi xəbərlərlə yanaşı, şərhlər də öz əksini tapıb. Diqqətə çatdırılıb ki, Türkmənistan və Azərbaycan xalqları orta q tarixə, dinə, mədəniyyətə, milli-mənəvi dəyərlərə malikdirlər və bu amillər iki xalqın birləşməsinə, dövlətlərinin isə uzunmüddətli əməkdaşlığını şərtləndirir. Vurğulanıb ki, hər iki dövlətin rəhbərləri arasında hökm sürən meh-

riban münasibətlər əlaqələrin inkişafına töhfə verir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkmənistan Xalq Məsləhətinin Sədri Qurbanqulu Berdiməhəmmədov görkəmli siyasi və dövlət xadimləridir, hər iki lider xalqlarının rifahı namına geniş əməkdaşlıq əlaqələri quraraq ölkələrini inkişaf etdirir.

Azərbaycan Milli Mətbuatı - 150

Zəmanəsinin nüfuzlu mətbuat orqanlarından olan “Həqiqəti-əfkar” qəzeti 1911-ci il 29 oktyabr tarixində şair, publisist, pedaqoq, şorqşunas Mirzə Cəlal Yusifzadənin müdirliyi və sahibi imtiyazlığı ilə Bakının Nikolayevski (indiki İstiqlaliyyət) küçəsində, H.Z.Tağıyevin Qız məktəbinin alt qatında, Orucov qardaşlarının (indiki AMEA “Elm” nəşriyyatının) mətbəəsində nəşrə başlamışdır. “Siyasi, ədəbi, fənni, ictimai, iqtisadi türkçə müsəlman qəzeti” iriformatlı, dördsəhifəli, həftədə bir dəfə işıq üzü görən mətbuat orqanı idi. Birinci sayın ilk səhifəsinin əsas bildirişində müdir və sahibi-imtiyaz oxucularına üz tutaraq yazırdı: “Oktyabr ayının 29-dan etibarən həftədə bir dəfə şənbə və müsəlman bayramlarının sabahı günləri “Həqiqəti-əfkar” qəzetəsi nəşr olunacaqdır. Elm və ədəbdən bəhs edən məqalələr üçün qəzetəmizin səhifələri açıqdır”.

Mirzə Cəlal Yusifzadə qəzetin məram və məqsədini ilk nömrənin baş yazısında belə bəyan etmişdir: “H.Ə” (Həqiqəti-əfkar) intişarından əsl məqsədimiz Qafqaz türk həmvətənlərimizə məlumat verməkdir. Siyasi, iqtisadi, ictimai, əxlaqi, ədəbi... hər qism məqalələrə vərəqlərimizdə yer vardır. Şəxsi qərəzdən xali, ədəb dairəsindən xaric olmaqdən ari hər günə məqalələr və əxbar dərc olunacaqdır.

Möhtərəm ədib, mühərrir və alimlərdən rica olunur ki, bizim bu müxtəsər vərəqəparəməizin islahına məxsus bözli-taət buyursunlar. Bir mətləbdə səhvlərimiz və xətamız olursa göstərmək ilə bizi xoşhal cəyləsinlər”.

Bu bir neçə cümlə qəzetin və onun redaktorunun demokratik dəyərlərə sadıqlılıni, cəmiyyətin maariflənməsi yolunda çətinliklərə dözümlüliyünü, həqiqətin, doğrunun söylənilməsində inadıcılığını təcəssüm etdirən, dil və dinin fərqliliyinin birnənalı vurğulandığı açıq və cəsarətli məramnamədir. Burada xalqına xidmət etmək istəyən jurnalistin, mühərririn yüksək “əfkəri”-ı və əxlaqi dəyərləri ön plana çəkilir, şəxsi qərəzlər üçün vərəqəparələrdə yer tapılmayacağı bildirilir. “Həqiqəti-əfkar”-ın birinci səhifəsində “C” imzası ilə yer alan bu yazı qəzetin tutacağı haqq, həqiqət yolunu dəqiq nişan vermişdir.

Qəzetin ilk sayının birinci səhifəsində redaktorun “Cəlal” imzası ilə yazdığı digər məqalə “Məlumat görəkdi” adlanır. Fikrimizcə, Mirzə Cəlal bu yazısı ilə qəzetin hansı zərurdədən yarandığını oxucuların diqqətinə çatdırmaqla əhəmiyyətini xüsusi vurğulamışdır. Məqələdə yazılır: “Bizə, əlbəttə, məlumat görəkdi! Min illərlə qəflət və ətələtə giriftar olmuş bir millət eys və işrətlə məşğul olub, özünün, ətərafının və həm millətinin dərindən xəbərsiz qalan bir taitfəyə, əlbəttə, məlumat görəkdi.

Cəhlədən bəddər dünyada bir dörd olmadığı ümum-elm sahiblərinin müsliimi olan bir mətləbidir. Lakin zənnimizcə, bu mətləbi bir qədər daha diqqətlə müləhizə eyləsək, cəmi dərdlərin əsası cəhl olduğunu aşikarə görərik. Yəni dərdlər cümləsindən birisi və ümdəsi cəhlidir... Hər bir dərдин xüsusi dərmanı varsa da, ümumi dərdlərin ümdə dərmanı həman elmdir.

Müxtəsər edək: ...İbtidai elmlərin təhsil yolu birincisi məktəblər olduğu kimi, ikincisi də mətbuat, ruznamələr və məcmuələrdir” (Cəlal. Məlumat görəkdi. Bakı, “Həqiqəti-əfkar” qəz., 1911, 29 oktyabr, № 1, s.1).

Mirzə Cəlal cəmiyyətin cəhalətədən xilasının ümdə yolunu məktəbdə və mətbuatda axtarmaqda haqlı idi. Bununla da o, xalqın elmlərə yiyələnməsində, dünyagörüşünün inkişafında mətbuatın rolunu yüksək qiymətləndirmişdir.

“Həqiqəti-əfkar” qəzetinin müdiri və sahibi-imtiyazı Mirzə Cəlal Yusifzadənin babası, soyadının qaynaqlandığı Mirzə Ağə Yusif Qarabağda - İbrahim xanın sarayında müdrik şəxsiyyət, alim və şair kimi rəğbət qazanmışdır. Atası Axund Hacı Mirzə Ələkbər Ağə Yusif ögü Şuşada milli ruhlu maarifpərvor, yüksək təhsilə malik, ərəb, fars və türk dillərini mükəmməl bilən xeyirxah ziyalı və nüfuzlu şəxsiyyət kimi tanınırdı. Qarabağın əsil-nəcəbatlı soylarından olan Mirzə Cəlal haqqında ilk dəfə yığcam və səhli məlumata Azərbaycan ədəbiyyatında və mədəniyyətində şair, təzkiroçi və musiqişünas-alim kimi yer alan Mir Mövsüm Nəvvabın 1892-ci ildə (hicri 1310) hazırladığı “Təzkireyi Nəvvab”

kitabında rast gəlirik. Onun doğum tarixi, məşğuliyyəti və xarakteri haqqında M.M.Nəvvab yazırdı: “Cənab Axund Mirzə Cəlal Axund Hacı Mirzə Ələkbər oğlu Qarabağ vilayətinin əhalisindəndir. 1277-ci ildə anadan olmuş, hal-hazırda 33 yaşı var. Xoşqamət, xoşxasiyyət və xoştəbiət bir cavandır. Özünəməxsus gözəl xasiyyəti var. Qarabağ üləmələrindəndir. Kermənda cənab Hacı Məhəmməd Xan bin Hacı Kərim Xan bin Zəhir əd-dövlət İbrahim Xan Qacarın hüzurunda on il

Həqiqi fikirlərin aynası - “Həqiqəti-əfkar”

nəşr etdirdiyi “Vətən dili” istisna olunmaqla Mirzə Cəlal Yusifzadənin iki il sonra (Qafqaz Cənışilinyinin Sensura idarəsi “Hesab”-ın nəşrinə 14 yanvar 1884-cü ildə icazə vermişdir-A.R) eyni ünvanada çap etdirdiyi “Hesab” (Axund Cəlal. “Hesab”, Tiflis, “Kəşkül” idarəxanası, 1884, I hissə, 28 s.) adlı kitabı ilk milli dərsliyimiz sayıla bilər. Kitabın üz qabığında yazılmışdır: “Hesab. Əsəri Axund Cəlal. Qismə-əvvəl. Bu risalə qəvaidd-ərbəəi-hesabiyyəyə (hesabın dörd qaydasına – A.R.) şamil olub mübtəda (ibtidai) müsəlman şagirdlərinə məxsusdur. “Kəşkül” idarəxanası təb və nəşr etmişdir. Tiflis, Mətbəəyi-Karamarenko, 1301”.

M.C.Yusifzadənin digər “Nəhy əz münkər” (Tiflis, “Qeyrət”, 1905), “Rəşəhəti-Nəbəviyyə” (Bakı, Orucov qardaşları, 1910), “Fərhad və Şirin” (Bakı, Orucov qardaşları, 1911) və “Atababa nəsihətləri” (Bakı, “Cəlalı”, 1912) kitabları dövrün elmi-mədəni problemlərinə, təhsil, təlim, tərbiyə məsələlərinə, cəmiyyətin əxlaqi-etik və estetik dəyərlərinə həsr olunmuşdur. Bu kitablardan uzun onilliklər dərslik və dərş vəsəiti kimi sistemli istifadə edilmiş, gənclərin mənəvi cəhətdən sağlam böyüməsində, milli şüurun oyanışında müstəsna rol oynamışdır.

Mirzə Cəlalın ədəbi-ictimai fəaliyyətinin və yaradıcılığının mühüm bir istiqaməti onun jurnalistlik fəaliyyəti, mətbuat sahəsindəki müstəsna xidmətləridir. Onun “Həyat”, “İrşad”, “Təzə həyat”, “İttifaq”, “Hilal”, “Asari-həqiqət”, “Sədayi-həqiq”, “Kavkaz” və b. qəzetlərdə “Mirzə Cəlal Yusifzadə”, “Mirzə Cəlal”, “Axund Cəlal”, “Cəlal Yusifi”, “Cəlal Qarabaği”, “Cəlal”, “M.Cəlal”, “M.C.”, “C.Y.”, “C.”, “M.Kavkazi” və digər imzalarla çıxış etmişdir. “Həqiqət”, “Günəş”, “Yeni həqiqət” qəzetlərində Üzeyir bəy Hacıbəyli ilə bərabər çalışmışdır. “Asari-həqiqət” qəzetinə (1911) redaktorluq etmişdir.

M.Ə.Resulzadə “Fərhad və Şirin” operası haqqında “İqlbal” qəzetində çap etdirdiyi resenziyasında (1914, 20 yanvar) Mirzə Cəlal Yusifzadəni “münəvvər bir alim və vətən məlumata sahib bir şorqşunas” adlandırmışdır.

“Həqiqəti-əfkar”-ın ilk sayının növbəti səhifələrində Seyid Hüseynin “Ehtiyacımız çoxdur” məqaləsi, Əliabbas Müznibin “Mənzumə”-si, Ağəbaba Yusifzadənin “Bəndərcəz faciəsinin təfəsilatı”, Qədir Heydərovun “İranda ixtişaş zühuru”, “Türkiyə - İtaliya müharibəsi”, təqərf xəbərləri, “Hekayə, roman və hər cür oxumaq kitabları”nın siyahısı və digər yazılar verilmişdir. Axund Yusif Talibzadə qəzetə təbrik məktubu, Məhəmməd Hənifə Zeynalov “İzhari-təşəkkür” göndərmiş, Gəncədən, Ağdamdan, Qarayğindən redaksiyaya informasiyalar ünvanlanmışlar.

Azərbaycan pomantizminin görkəmli nümayəndəsi, şair, mütərcim Abbas Səhhətin “Həqiqəti-əfkar”-da dörd nəzm nümunəsi işıq üzü görüb. Onlardan “Təcəddüd və tərəqqi” (1911, 24 dekabr, № 11) şeiri sonralar müəllifin kitablarına “Tərəqqi və təbiətin qanunu” adı ilə daxil edilmiş, digər üç əsəri - “Əndişeyi-rindana”, “Rəddiyyə-rindana” və “Cümlə qayğı” adlı şeirləri bu sətirilərin müəllifi tərəfindən ilk dəfə olaraq üzə çıxarılması və çağdaş oxucu auditoriyasına təqdim edilmişdir.

A.Səhhətin şeirlərdən “Əndişeyi-rindana” və “Rəddiyyə-rindana” hər biri dörd misradan ibarət olmaqla şairin ad və tələffüzünün abreviatıyası ilə - “A.S.” (ərəb qrafikası ilə (ع. ص.)) yarmıgicli imzası, “Cümlə qayğı” isə “A.Səhhət” adı ilə dərc olunmuşdur. İlk iki şeir “Həqiqəti-əfkar” qəzetinin 3-cü və 5-ci saylarında işıq üzü görə də, mövzu etibarilə bir-birinin davamıdır. Şair azadlıq uğrunda Rəndin (Qorxmazın –A.R.) qarşımalarını hər iki nəzm parçasında böyük ustalıqla, qabarıq vermişdir.

Əndişeyi-Rindano

Qanının hər qətrəsi səngi-cidal daryasıdır,
Bən səhərdən şamədak bir bəhri pürqovğədayəm.
Qəhri xilqət pəncəsində cırpun ruh, işta bən,
Bəndəym, bin kərə hər gün, bində istefadəyəm.

* * *

Rəddiyyə-Rindano

Əhrimən qandan yaradılmaz, yaradır “sən” kimi,
Bəndeyi binlarla bən də işta bən dəvədayəm.
Əhrimən bəbində bağlı bəndələrdir qəhrkar,
Qəhrkarla çarpışırkən bən nəsil azadəyəm?

“Rəddiyyə-rindana”-nin son beyti şor qüvvələrlə mübarizənin, çarpışmanın amansız şiddətindən və geniş miqyasından xəbər verir. “Qəhrkarla çarpışırkən bən nəsil azadəyəm?” - bədii sualı müəllifin oxucusunu azadlıq haqqında dərindən, ciddi düşünməyə hesablanmış ədəbi ifadə tərzidir.

Abbas Səhhətin “Cümlə qayğı” əsəri isə əvvəlki iki şeirdən məzmun, ideya və həcm etibarilə fərqlənir. Bu mənzumə ruhu və üslubu etibarilə şairin “Təcəddüd və tərəqqi” şeirinə daha çox yaxındır.

Cümlə qayğı

Sakit nə sayaq durum? Mühitim,
Bir səneyi yas və matəm olmuş.
Xəlvət ki, bəzmi-vəsil-yara,
Əğyar girib də məhrəm olmuş.
Yatmış, sürüylə çəbən da yatmış,
Qurdlarla köpək də həmdəm olmuş.

(“Həqiqəti-əfkar” qəz., 1911, 17 dekabr, № 10).

Şübhəsiz ki, A.Səhhətin bu şeirində də pomantizm məxsus rəmzlər zamanın

Qış zamanı yetişib, soldu çəmənlər,
Düşdü təfərrühi (fərəhli) səfədən gülşən,
Bülbül avarə düşüb gülşəndən,
Tutmaq istər yerini zağı-zağən.

(1911, №7)

Əlbəttə, şairi qübarlandırıan, kövrək fikirlərə qorq edən fəsil dəyişməsi, qışın gəlişi deyil, gözəllik, səfa mənbəyi olan çəmənin, gülşənin solması, bülbülün gülüşündən ayrı düşməsi, onun yerini qara qarğaların tutmaq həvəsində, arzusunda olmasıdır. Onun “Həqiqəti-əfkar”-ın 10 dekabr tarixli 9-cu sayında Məhəmməd Füzuliyə həsr etdiyi “Təzmin” (Füzuli) adlı, “Ləblərində hökmü-həqq şiddətlə məcədrir sənin” mısırası ilə başlayan mükəmməsi deməyə əsas verir ki, müəllif klassik ədəbiyyatın, əruzun bütün bəhrlərinin sirlərinə mükəmməl yiyələnmiş, bu çətin biçimlərdə, janrlarda bədii düşüncələrini azad və sərbəst ifadə etməyi ustalıqla bacarmışdır. Mirzə Cəlal bədii yaradıcılığının sonrakı mərhələlərində də Füzulidən itqibaslar edərək dəyərli əsərlər yaratmışdır.

“Həqiqəti-əfkar”-ın fəal iştirak edən ədib və mühərrirlərdən biri də görkəmli yazıçı və ədəbi tənqidçi Seyid Hüseyn Kazımoğludur. Qəzetin ilk sayında onun təhsilin, məktəbin ağır durumundan bəhs edən “Ehtiyacımız çoxdur” adlı məqaləsi verilmiş, fəsilərlə 7 nömrədə “Nəticələr” adlı felyetonu dərc olunmuşdur. İrəhəcmli əsər mövzusunun Birinci Pun müharibəsindən (e.ə.264-241) Karfagenlə Qədim Roma arasında Sicilya uğrunda 23 illik mübarizədən almışdır. Müəllif “Troya” hadisələrinə də istinad edərək müharibə fəlakətlərinin və faciələrinin insan həyatına, sivilizasiyaya gətirdiyi ağır və eyni zamanda ibrətamiz nəticələrə diqqət yönəlmişdir.

Əli Abbas Müznib satira jurnallarından “Molla Nəsrəddin”-in “Dəyənək”, “Qamçı”, “Şallaq”, “Babyi-Əmir”-in “Yumruq”, “Zənbur”-un “Şapalaq” bərbəndlik satirik dördlüklər ənənəsini “Həqiqəti-əfkar”-a da gətirmişdir. O, sələflərinin yaradıcılıq metoduna uyğun olaraq qəzetin 1911-ci il 5 noyabr tarixli sayında “Yanğın” adlı satirasında yazırdı:

Əcnəbi ciddiyyət ilə milləti əsədına (xoşbəxtliyinə),
Qüvvəti elmi-fənnilə say edib eylər talış.
Milləti-İslam isə şəxsi qərəzlə hər zaman,
Məslək icad eyliliyib izhar edər min ixtişaş.

Sabirin “əcənəbi”ləri ilə Müznibin “əcənəbi”ləri arasında təbii oxşarlıqla yanaşı, sadə bir fərş də mövcuddur; Sabirdə “Əcnəbilər seyrə balonlarla çıxır”-sa, Müznibdə “Əcnəbi ciddiyyət ilə milləti əsədına”, xoşbəxtliyinə doğru elmin gücü, qüvvəti ilə səy edir. “Milləti-İslam” isə şəxsi qərəzlə, toriqət, firqə icad etməklə münəqişələr, ixtişaşlar törədir. Bu bərbəndlik satirik şeir insanları, “milləti-islam” təhsilə, tərəqqiyə çağırır.

Mirzə Cəlal Yusifzadənin rəhbərliyi ilə “Həqiqəti-əfkar” qəzetinin 1911-ci ildə 11, 1912-ci ildə 8 sayı işıq üzü görmüşdür. 1912-ci il 25 fevral tarixli 8-ci (cəmi 19) sayı qəzetin sonuncu nömrəsidir. Bu mətbuat orqanının nəşrinə qəfil dayandırmasına səbəb Orta Asiyadan gələn nüfuzlu tacik ziyalıların milli qəzet yaratmaq üçün Mirzə Cəlalı təkidlə xahiş ilə Buxaraya dəvət etmələri olub.

Mirzə Cəlal Yusifzadə dövəti məmnunluqla qəbul edir və onun Orta Asiyada tacik milli mətbuatının bünövrəsini qoyması, “Buxarayi-şərif” qəzetinin qurucuna, baş redaktoruna çevrilməsi qürur hissi doğurur.

Mirzə Cəlal Yusifzadə “Buxarayi-Şərif” qəzeti ilə tacik milli mətbuatının əsasını qoydu. “Buxarayi-Şərif”-in ilk sayının işıq üzü gördüyü gün - 11 mart Tacikistan Prezidentinin sərəncamı ilə 1994-cü ildən Tacik Mətbuat Günnü kimi qeyd edilir.

Mirzə Cəlal Yusifzadənin həm Azərbaycan milli mətbuatı tarixində, həm də tacik milli jurnalistikasında göstərdiyi misilsiz xidmətlər unudulmazdır.

Asif RÜSTƏMLİ,
filologiya elmləri doktoru,
professor

اكنىيى

Azərbaycan Milli Mətbuatı - 150

Vətəni sevmək dərsi

Sair, tənqidçi, publisist, filologiya elmləri doktoru, professor... Bizim üçün isə o, bunlardan öncə müəllim idi. Bakı Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsində Famil Mehdiyə dərslər alırdıq. O, tələbələrini sevdikləri, seçdikləri peşənin yalnız elmi, nəzəri tərəflərini öyrətmirdi. Hər sözü, hər hərəkəti ilə gözələrimizin özündə vətənpərvər ziyalı, ləyaqətli insan nümunəsi kimi dayanırdı. Biz Famil müəllimdən həm də Vətəni sevmək dərsləri alırdıq...

Bakı Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsində dərslər deyən bütün müəllimlərimiz kimi, Famil Mehdi də belə idi, umacəqisiz, təmənnaşız...

Əsl tariximizə gizlətmək, bizi bizdən uzaqlaşdırmaq, xalqımızın qururunu, fəxri olan şəxsiyyətlərini tanımağa, onların böyük əməllərindən xəbərdar olmağa qoymamaq üçün sovet hökuməti yetmiş il hər üsulla ol atdı. Xalqın düşüncə beyni olan ziyalıları, döyünən qəlbi olan cəfakəş vətənpərvərlərini hobsxanalar saldı, sürgünlərə göndərdi. Repressiya siyasəti həyata keçirməklə Azərbaycan xalqının gözünün odunu almağa, homişəlik qorxu, xof yaratmağa çalışdı. Tariximizə bələdçi olan arxivlərimizin qapılarını üzümüzlə bağladı. Qiymətli sənədlərə, əlyazmalara əlismiz yetmədi ki, oxuyub öyrənək, araşdıraq, təbliğ edəək.

Sovet rejimi itti faqda gəlmiş olan respublikaları uşaqlarını, gənclərini eyni ruhda - SSRİ (Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqı) vətəndaşı kimi tərbiyə etməyə səy göstərirdi. Odu ki, yalnız tariximiz deyil, ədəbiyyatımız, mətbuatımızın keçmişini də bizə daha çox yanlış və ya təhrif olunmuş şəkildə öyrədirdilər. Ancaq sovet rejiminin bütün cəhdlərinə baxmayaraq milli məniyyətinə, soy-kökünə bağlı olan böyüklərimiz onların bizə danışdıqları qara buludlar arxasından süzülen Günəş işığı kimi düşüncələrimizə işığı salır, həqiqətlərimizdən xəbərdar edirdi. Onlar bizə başa salırdılar ki, tarixin izləri silinməzdir. Müəllimimiz Famil Mehdiyə yazdığı kimi:

*Əz tarixi vardır dağda qarın da,
Ürəkdə eşqin də, etibarın da.
Qədim Qobustanın qayalarında,
Pozulmaz, silinməz bir yazıyım mən!*

Jurnalistika fakültəsində dərslər aldığımız müəllimlər bizə auditorialarda "Vətənimizi sevin" demirdilər. Bu duyğunu tələbələrə hiss etdirirdilər. Famil Mehdiyə öz müəllim yoldaşlarından fərqləndirən əsas cəhətlərdən biri onun şair olması idi. Yəni bizə söyləmədiklərini, hiss etdiklərini onun şeirlərindən oxuyurduq:

*Anam Qarabağın, Milin, Muğanın,
Siz də mənim kimi eşqlə yanın.
Başına döndüyüm Azərbaycanın,
Dəli Kürüyəm mən, Araziyəm mən!*

Könlündə vətən sevgisi ümman olanlar vətənin sevinci ilə şadlanırlar, dərsləri ilə qəmləni, kədərlə bürünür. Famil müəllim bizə dərslər deyəndə "anam" dediyi Qarabağdan ağır xəbərlər gəlirdi. Nəhəng sovet imperiyasının çökməkdə olması, ictimai-siyasi ab-havanın dəyişməyə başlaması xislətində məkr, riyakarlıq olan ermənilərin əsl simalarını ortaya çıxarmışdı. Sovet Rusiyasının verdiyi dəstək onları daha da ürəkliyəndirmişdi. Yəni qəsbkarlıq etmək, bu dəfə Azərbaycanın gözəl Qarabağını, Şərqi Zəngəzurunu işğal etmək niyyətinə düşmüşdülər. Azərbaycan xalqı qətiyyətlə bildirirdi ki, bir daha torpaqlarının işğalına yol verməyəcək.

Sonunun yaxınlaşmaqda olduğunu qəbul etmək istəməyən SSRİ rəhbərliyi itti faqda daxil olan respublikalardan eşidilən əzədlə, müstəqillik səsəlinə boğmağa, hökmranlığını davam etdirməyə çalışırdı.

O dövrdə müstəqilliyinə nail olmaqda göstərdiyi qətiyyət Azərbaycan üçün ağır oldu. 1980-ci illərin sonlarında başlayaraq Qarabağda milli münaqişənin alovlandırılması, 1990-cı ildə 20 Yanvar faciəsinin törədilməsi Azərbaycan

xalqının əzədlığa gedən yolunu bağlamaq məqsədi daşıyırdı. O illərdə xalqımızın vətənpərvər, millətəpərvər övladlarından biri kimi Famil Mehdi də böyük narahatlıq, nigaranlıq içində yaşayırdı, çalışır, mübarizə aparırdı. Xalqımızın taleyindən, respublikamızın gələcəyindən keçirdiyi əndişə, çəkdirdiyi məniyyəti ağırlar, sarsıntılar Famil müəllimi yaşından daha qoca göstərdirdi. Bunu sonralar başa düşdük...

Bir ayağı Qarabağdaydı. Hər dəfə geri dönəndə siması bir az da tutqun, gözələri bir az da qüssəli olurdu. Qarabağ onun üçün vətənin bir parçası, dünyaya göz açdığı yurd idi. "Tərcümeyi-halım" sənədli roman-xatirəsində Famil Mehdi dünyaya gəldiyi Sarıhacılı kəndini oxucularına belə tanıdırdı: "Sarıhacılı kəndi Ağdamın yuxarı qapısı hesab olunur. Şuşaya gedən yolun üstündə yerləşir".

Təvəllüdüncə gəlincə, yenə Famil müəllimin yazdığına əsaslanırıq: "Doğulduğum gün kənd kitabında qeyd olunmayıb. Anam da dəqiq bilmir. Hər halda doğulduğum tarix belə qəbul olunub: 25 dekabr 1934-cü il".

Onun ömrünün ilk çağları da qayğısız keçməmişdi. Uşaqlıq illəri İkinci Dünya müharibəsinin ağır dövrlərinə düşmüş uşaqların əksəriyyəti kimi, o da məhrumiyyətlər görmüşdü. Famil Mehdi "Tərcümeyi-halım" əsərində həmin illərdən belə bəhs edirdi: "Ailədə 6 nəfər olmuşuq: atam, anam, dörd uşaq. Böyük çətinliklərlə qarşılaşmışıq. Xüsusilə müharibə illərində. Həmin illərdə Karyaginın (Füzulinin) taxılı olmasa, bəlkə bütün Qarabağ camaatı batardı. Həftədə, on gündə bir adamlar atlanıb Karyagınə gedər, olan qızıl-gümüşünü, paltar-palazını, gəbəsinə buğdaya, arpayı dəyişib gətirirdi. Bizdə də belə idi. Həm də kasıb qohum-əqrabaya, kənd adamlarına ol tutmaq lazım gəlirdi".

Müharibənin gətirdiyi çətinliklər onu təhsil almaq, oxuyub öyrənmək istəyindən ayıra bilmədi. Əhmədavar kənd yeddiillik məktəbində oxudu. Təhsilini Ağdam Pedaqoji Məktəbində davam etdirdi. 1953-1958-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki Bakı Dövlət Universiteti) Filologiya fakültəsinin jurnalistika şöbəsində təhsil aldı.

1958-ci ildə əmək fəaliyyətinə "Bakı" axtaş qəzetində ədəbi işçi kimi başladı. Azərbaycan Dövlət Universitetinin Filologiya fakültəsində aspirant, müəllim, baş müəllim oldu. 1973-cü ildən Jurnalistika fakültəsində jurnalistikanın nəzəriyyəsi və təcrübəsi kafedrasının müdiri vəzifəsində çalışdı. 1974-cü ildə "Azərbaycan bədii publisistikasının sənətkarlıq problemləri" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə etdi. 1977-ci ildə professor adını aldı.

Hələ sovet hakimiyyəti illərində ona yüksək vəzifə təklif olunanda imtina etdi. İsrar ediləndə, razılıq vermədi. Famil Mehdi jurnalistlərin müəllimi olmağı bütün vəzifələrdən üstün tutdu.

Müəllimlik və şairlik Famil Mehdiyə həyat yolunda yoldaş oldu. Onun ilk şeiri 1951-ci ildə "Lenin yolu" adlı Ağdam rayon qəzetində dərc olunduqdan sonra dövrü mətbuatı daimiyyətə çıxış etdi. 1959-cu ildə Azərbaycan Yazıçılar İttifaqına (indiki Azərbaycan Yazıçılar Birliyi) üzv qəbul edildi. Famil Mehdi "...şairlərim mənim tərcümeyi-halımıdır. İnamımdır, mübarizəmdir, məğrurluğumdur, hünerimdirdi, canıyananlıqımdır, həm də qorxaqlığımdır, zəifliyimdirdi, arxasızlığımdır, kimsəsizliyimdirdi" deyirdi.

Onun şairlik istedadının təcəssümü olan şeirlərinin hər biri təqdirlə qarşılanmıdı. Famil müəllim bu

barədə yazırdı: "Mən əlimə qələm alandan nə yazmışamsa, onun hamısını böyük çətinliklərlə, böyük əzablar görmüşəm yarı var, yarı yoxdu". Çünki Famil Mehdi sovet rejiminin deyil, öz qəlbinin diktə etdiyi qələmə alırdı.

"Alovlu publisist Səməd Vurğun", "Azərbaycan bədii publisistikasının sənətkarlıq problemləri", "Mətbuatda publisistika", "Bədii publisistika" kimi monoqrafik kitabların və dərslər vəsaitlərinin müəllifi oldu. Bakı şəhər Oktyabr rayonu (indiki Yasamal rayonu) Xalq Deputatları Sovetinin (XVII, XVIII, XIX çağırış) deputatı seçildi. "Oqonyok" jurnalının laureatı adına, SSRİ "Bilik" cəmiyyətinin ən yaxşı elmi-kütləvi əsərlərə görə diplomuna layiq görüldü.

Pedaqoji, elmi işdə olduğu kimi, ictimai işdə də fəal idi. Xüsusilə də erməni quldurlarının Qarabağı münəqişə yuvasına çevirmələri ona bir ən belə rahatlıq vermirdi. Famil Mehdi Birinci Qarabağ müharibəsinin ilk günlərindən "Nicat" cəmiyyətini yaratdı. Vətənin müdafiəsinə qalxan könüllüləri ruhlandırmaq üçün cəmiyyət adında "General Məhəmməd Əsədov" mükafatı təsis etdi.

Ömrümüzün ağır illəri gəlmişdi. Qarabağ və Şərqi Zəngəzur ərazilərimiz qəsbkar ermənilər tərəfindən işğal olunurdu. Famil müəllimin dünyaya gəldiyi Sarıhacılı kəndi də 1993-ci il iyulun 23-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğalına məruz qaldı.

Son illər paytaxtda yaşasa da, Famil Mehdi o yurddan ayrılmamışdı. Atasının da ən böyük arzusu övladlarının hər zaman Sarıhacılıya bağlı qalmasını olmuşdu. Famil müəllim yazırdı: "Çox istəyirdi ki, kənddə hamımızın ayrıca evimiz, qapı-bacamız olsun. ...Mən sonralar onun xatirəsinə və nəvələrinin torpağa bağlanması üçün orada ev tikdirdim". Artıq Famil Mehdi nə o evə gedə bilirdi, nə də o el-obaya.

Qarabağda düşmən at oynadırdı. Famil Mehdi isə dədə-baba yurduna uzaqdan həsrətlə, nisgillə, ıntılarla baxırdı. Və Qarabağsız yaşaya bilirdi üçün özüncə qınayırdı:

*Dünyada varın-yoxun,
Nə azın, nə çoxun
Birçə Qarabağdı, o da ki, getdi.
Daha Qarabağsız sən bu dünyada,
Zəhər içə-içən, dərd udu-udu
Niyyə yaşayırsan, ay Famil Mehdi?!*

Vətən torpağının işğal qalmasına dözmək Famil müəllim üçün çətin oldu. O, 2003-cü il sentyabrın 29-da Qarabağda, Şərqi Zəngəzurdə Ermənistanın işğalının bitməsinə görmək ümidi və ıntıları ilə Bakıda gözələrinə əməl yumdu.

On yeddi il sonra İkinci Qarabağ müharibəsində Qəhrəman Azərbaycan Ordusu Ermənistan silahlı qüvvələrinə məğlubiyyətə uğradaraq Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru işğaldan azad etdi. Yurd nisgili ilə bu dünyadan köçən bütün yurdaşlarımız kimi müəllimimiz Famil Mehdiyə də ruhu dinclik tapdı.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

Azərbaycan milli mətbuatının əsasını qoymuş görkəmli təbiətşünas alim Həsən bəy Zərdabini 150 il əvvəl olduğu kimi, bu gün də Dağıstanda xalqlar dostluğunun carçısı adlandırılır. İki respublikanın xalqlarının dərin köklərlə bir-birinə bağlı olduğunu bildirir, önəmli dəlillərdən biri kimi böyük ədibin və onun 1875-ci il iyulun 22-də nəşr etdiyi "Əkinçi" qəzetinin adını çəkir. Həqiqətən də, tarixi-mənəvi dəyərlər üzərində qurulan "Əkinçi" və Dağıstan ələqləri o qədər möhkəm idi ki, dağıstanlılar bu mətbuat orqanını özlərinin qəzeti adlandırmışdılar. Onun səpdiyi demokratik ideya toxumları Dağıstanın mütləq fikirlər insanlarının, sadə xalqın ürəyinə idi. "Əkinçi"nin Azərbaycan xalqının taleyi ilə bağlı öz səhifələrinə çıxardığı məsələlər Dağıstan xalqlarından ötrü də önəmli olduğuna görə "Əkinçi" burada daha çox yayılmışdı.

Həsən bəy Zərdabi qəzetin bir ili tamam olanda yazmışdı: "Müşərimizin çoxu Quba, Dərbənd və Dağıstanın qeyri vilayətlərindəndir. Bizim şəhərlərdə ol qədər yoxdur" ("Əkinçi" №-3, 11 iyul 1876-cı il). Dağıstanlılar həm qəzetə abunə yazırlar, həm də maddi yardım göstərirdilər. Bunu qəzetin 1876-cı il oktyabrın 8-də Mehdi xan Usmiyev Qaytağının və 1877-ci il iyunun 23-də Məhbub Dərbəndinin imzası ilə dərc edilmiş məqalələrdən görmək olar.

Tədqiqatçı alim Ziyəddin Göyüşov dağıstanlıların qəzeti necə qarşıladığını belə qələmə alıb: "Əkinçi" qəzetinin nəşri ərafəsində H.B.Zərdabinin ötən əsrin 70-ci illərindən Dağıstan maarifçiləri ilə geniş əlaqəsi var idi. Arxiv sənədlərindən məlum olduğu kimi, "Əkinçi" qəzeti çıxandan dərhal sonra Dağıstanın qabaqcıl adamları onu "özlərinin qəzeti" adlandırmışlar" (Z.B. Göyüşov. "H.B.Zərdabinin dünyagörüşü" (rus dilində). Bakı, 1962. Səh. 60). Z. Göyüşovla yanaşı, respublikamızın digər tanınmış tədqiqatçı alimi Vəli Məmmədov da özünün 1977-ci ildə rusca işığı üzü görmüş "Əkinçi" qəzeti" kitabında bəzi dağıstanlı təəssübkeşlər və müəllimlər haqqında məlumatlar verir.

Dağıstanda qəzeti yayın, ona abunə yazılışını və yardım göstərilməsini təşkil edən məşhur

dən biri Həsən Alqadarı olmuşdu. Faktlar da bunu sübut edir.

Həsən Alqadarinin şagirdlərindən bir nəfər yazmışdı: "Alqadarski bizə Əbu Əlyə-al-Maarinin, Firdovsinin, Sədinin, Nizaminin, Hafizin, Əmər Xəyyamın, Füzulinin, Mirzə Şəfinin və başqalarının şeirlərini oxuyurdu. O, bizə azərbaycanca çıxan "Əkinçi" qəzetinin köhnə, saralmış nömrələrindən Zərdabinin (Məlikovun), Axundovun məqalələrini, həmçinin başqa qəzetlərdən məqalələr oxuyurdu" (M.A. Abdullayev. Dağıstan xalqlarının XIX əsr fəlsəfi, ictimai-siyasi fikir tarixindən (rus dilində), Moskva, 1968. Səh. 216-217).

Maraqlıdır ki, Alqadarı "Əkinçi" qəzetini sürgündə olduğu illərdə də özü ilə gəzdirmişdi. O vaxt İrkutsk şəhərində sürgündə olan digər ləzgi alimi və maarifçisi Qəzənfər bəy Mamraçvi öz xatirələrində göstərmişdi: "Alqadarı mənə məktubla birlikdə "Əkinçi" qəzetinin bir neçə nüsxəsini də göndərmiş və yazmışdı ki, həmin nüsxələri İrkutskinin alimlərinə oxuyub tərcümə edim. Onun xahişi ilə qəzetin həmin nüsxələrini başdan-başa rus dilinə tərcümə edib yerli alimlərə çatdırdım".

Həsən Alqadarı "Əkinçi"ni təkəbə ləzgilər

Xalqlar dostluğunun carçısı

ləzgi alimi, şairi, tarixçisi, maarifçisi, ana dili kimi, Azərbaycan, türk, ərəb və fars dillərini, həmçinin Dağıstan xalqlarının 12 dilini mükəmməl bilən, əsərlərini bir neçə dildə yazan, akademik İ.Y. Kravkovskinin Dağıstanın ərəb dili tarixi və poetik ənənələrinin görkəmli nümayəndəsi adlandırıldığı Həsən Alqadarı idi. İlk dəfə "Əkinçi"ni "bizim qəzet" adlandıran da o olmuşdu. (Bax: Respublika əlyazmaları fondu, Zərdabinin arxiv, inv. №-5584). H. Alqadarı həm də "Əkinçi" Rusiyanın bütün müsəlmanlarını qəflətdən ayıdan ilk həqiqət carçısıdır demiş, öz hesabına 16 nüsxəyə abunə yazılaraq dostlarına paylamış, Həsən bəyin ilk dəfə göndərdiyi 50 əlamməni də tamamilə yaymışdı.

"Əkinçi"nin Dağıstanın ləzgi vilayətlərində, xüsusən də Kürə, Samur, Axtı, Qurah, Qasımxur nahiyyələrində daha çox abunəçisi var idi. Bundan əlavə Həsən Alqadarinin səyi nəticəsində "Əkinçi" Cənubi Tabasaranın 20 kəndində, həmçinin Dərbənddə, Qazıqumuxda, Temir-Xan-Şurada, vəzər dargi vilayətində də oxunurdu. Ümumiyyətlə, müxtəlif vaxtlarda Dağıstanda "Əkinçi"nin 35, 50, 76, 116 nüsxəsi yayılmışdır (Bax: Könlü Nazımqızı. Həqiqət carçısı. Bakı, 2000. Səh. 119).

Həsən Alqadarinin oğlu, məşhur tarixçi Əli Həsənovun yazdığı kimi, Tataristana "Əkinçi"nin nüsxələrini göndərən də onun atası olmuşdur. Bu da bəhsəbiz deyildi. Digər Dağıstan alimi Qalib Sadiqinin yazdığına görə, Həsən Alqadarı bütün müsəlman ölkələrində məşhur olan tatar alimləri Əhməd-Hadi Məqsudi və Şəhabuddin al-Mərcani ilə dostluq edirdi və məktublaşırdı. "Əkinçi"nin nüsxələrini də onlara göndərmişdi (Bax: "Kommunist" qəzeti (ləzgicə), 7 dekabr 1990-cı il). "Əkinçi"nin Dağıstanda geniş yayılmasının səbəblərindən biri o idi ki, XIX əsrin ikinci yarısında Azərbaycanda olduğu kimi, burada da ləzgi xalqının Rusiyada və xarici ölkələrdə təhsil almış onlarca mütləq fikirlər ziyalıları, maarifçiləri, alimləri, şairləri və jurnalistləri yetişmişdi. Həsən bəy Zərdabi onların əksəriyyəti ilə tanış idi və bir neçəsi ilə dostluq edirdi. Qəzetin abunəçiləri və təbliğatçıları arasında Həsən Alqadarı ilə yanaşı, Həsən Məmmədov, Mirzə Kərim İsrəfilov, İkrəm Rəcəb, Bəşir Sultanov, Qəzənfər bəy Mamraçvi, Hacı Əli Ruxunvi, Abdulla Saidov, Məhəmməd Xasməhmedov və başqa məşhur ləzgi alimləri, şairləri və maarifçiləri xüsusilə fərqləndirilir.

Həsən bəy Zərdabinin Həsən Alqadarı ilə tanışlığı Qubadan başlamışdı. O vaxt H.B.Zərdabi Qubada bərsiq məhkəməsinin katibi vəzifəsində işləyirdi. Həsən Alqadarı Kürə dairəsinə inzibati işlərdə, sonralar Cənubi Tabasaranın naibi vəzifəsində çalışırdı. Həmin dövrdə Alqadarinin Qubanın idarələri və məhkəməsi ilə işğışar ələqləri var idi. O, xatirələrində yazmışdı: "Qubada tanış olub ünsiyyət bağladığım Həsən bəyın zəkasına, hafizəsinə, alicənablığına heyran qaldım və onunla dostluğa başladım". Bu dostluğun nəticəsi idi ki, "Əkinçi"nin nəşrinə ən çox sevinənlərdən, qəzeti ən çox təbliğ edənlər

"Əkinçi"nin dağıstanlı müxbirləri arasında Məhbub Dərbəndi də seçilirdi. O, qəzetin demokratik, maarifçi ideyalarını geniş yayırdı. Bəzi tədqiqatçılarımız onun əsl adının Möhsün, digərləri Əliməddəd olduğunu bildirir. Lakin Dağıstan tədqiqatçıların araşdırmalarından məlum olub ki, əslən Kürə nahiyyəsinəndən olan bu müxbirin adı Mahsumdur və dağıstanlı maarifçilərin siyahısında adı "Mahsum Dərbəndi" və "Mahsum Dərbəndski" kimi göstərilir.

Qəzetin yayılması ilə əlaqədar H.B.Zərdabi özü də Dağıstanda olmuşdu. Həsən Alqadarı xatirələrinin birində yazır: "Xalqın cəfakəsinə çevrilmiş Həsən bəy onun yolunda fəaliyyətəndən yorulmuş bilmirdi. Mənə qəzetin eləmməsinə gəndərəndən bir qədər sonra özü də Dağıstana gəlmişdi. Cənubi Tabasaranın 20-dən çox kəndini gəzib Kürə nahiyyəsinə, buradan da Axtıya yollandı. Yolların narahat və təhlükəli olması onu qorxutmuşdu. Qəzetə hər müştəri tapınca dünyanı ən bəxtiyar adamı kimi sevinirdi. "Mirzə, - deyirdi, - mənim qəzetim bu dağlara gəlib çıxsın, inanıram ki, onu sevecəklər, siz ləzgilər qonağı bu qəzə sevdiniz ki". "Həsən bəy, - dedim, - ləzgilərdən ötrü qonaq ən əziz adamdır. Ona

gərə də hər kəs onu öz düşmənindən silahı ilə qoruyur. Sizin qəzeti isə biz öz əqlimiz və məhəbbətimizlə qoruyacağıq. O, bizim qəzet olacaq".

Sözlərim Qafqazın böyük aliminə təsir etdi və o, mənə doğma qardaşı kimi qucaqlayıb dedi: "İnanıram, Mirzə, inanıram".

Cənubi Dağıstanı gəzərkən mən onu ləzgilərin və başqa xalqların oxuması adamları, alimləri və şairləri ilə tanış etdim. Dostluq etdiyim bu adamlar Həsən bəyi əsl qonaqpərvərliklə qarşıladılar və onunla tanışlıqdan çox məmnun qaldılar... Bir müddət sonra Kürə nahiyyəsinəndən, Axtıdan və Cənubi Tabasaranadan "Əkinçi"nin müştəriləri çoxaldı və 50-dən çox adam bizim qəzeti almağa başladı...

Həsən bəy olduğu günlərdə onun şəxsiyyətinə, düşünə, və elminə vuruldu. Mən onu bütün Qafqaz müsəlmanlarının məniyyəti atası hesab etdim və bir məktubunda bu fikrimi açıqladım. Əslində, o, bundan böyük qiymətə layiq idi. Firudin bəy Kəçərliyə məktubunda yazmışdım ki, onu indiyədək tanıdığım ən böyük alim və ən xeyirxah adam bilirim. O, xalqı üçün yorulmadan çalışırdı. Bu yolda onun ömrü şam kimi gələ-gilə ərədikcə, müsəlmanlar içrə elm ziyası daha çox parlaıyır, Həsən bəy təkəbə öz xalqının deyil, Qafqazın bütün müsəlman xalqlarının gözündə daha da ucalırdı" (Rusiya EA Dağıstan filiali Təx, Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun əlyazmaları fondu, iş №-2766).

Həsən Alqadarı öz xatirəsində yazmışdı: "Bizim alimlərin Həsən bəylə hər görüşü Azərbaycan və Dağıstan xalqlarını daha da yaxınlaşdırırdı və biz xalqlar dostluğunun carçısı kimi onun adını həmişə hörmətlə çəkirdik". Mübaligəsiz demək olar ki, görkəmli ədəbimiz Həsən bəy Zərdabinin və onun sevä-sevä, min bir zəhmətlə ərəşə gətirdiyi "Əkinçi" qəzetinin adları bu gün də Dağıstanda xalqlar dostluğunun carçısı kimi böyük hörmətlə çəkilir.

Çar mütləqiyəti dövründə qabaqcıl ideyaları təbliğ edən, xalqları qovuşdurmağa çalışan "Əkinçi"nin ənənələri Azərbaycanda olduğu kimi, Dağıstanda da yaşayır. Bu respublikanın mətbuat orqanlarında dərc etdirdiyim bir sıra məqalələrdə böyük ədəbimizdən həyatından, "Əkinçi"nin fəaliyyətindən ərəfəli söhbət açmışam. Dağıstan Dövlət Universitetinin ərəbə əlyazmaları fondunda "Əkinçi" ilə bağlı araşdırmalar aparıldıqdan sonra bu təhsil ocağının Jurnalistika fakültəsində Həsən bəy Zərdabinin fəaliyyətinə, həmçinin "Əkinçi" və Dağıstan" mövzusunda daha geniş yer ayrılmasını tövsiyə etmişəm. Sevincidir haldr ki, keçmişdə olduğu kimi, bu gün də Dağıstanda mətbuatla bağlı olan minlərlə insan Həsən bəyi ustad, "Əkinçi"ni ərək alırdılar, onun ənənələrini öyrənir, milli mətbuatımızın 150 illik yubileyini özlərinin bayramı kimi qeyd etməyə hazırlaşır.

Müəffər MƏLİKMƏMMƏDOV,
yazıçı-jurnalist

Məktublar: problemlər, rəylər, təkliflər...

● YADDAŞ

Quba Soyqırımı Memorial Kompleksi tarixi yaddaşımızdır

Son iki əsr ərzində ermənilər Azərbaycan torpaqlarında iğtişələr törətməmiş, minlərlə insanın qətlinə fərman vermişlər. Çox zaman onların qanlı hərəkətlərini sənədlərlə sübut etmək mümkün olsa da, əyani göstərməyin başqa effekti var.

2007-ci ildə Quba şəhərində tikinti məqsədilə aparılan qazıntılar zamanı təsədüfən aşkar edilmiş kütləvi məzarlıq 1918-ci ilin may ayında bolşevik adı altında quldur erməni dəstələri tərəfindən Qubanın müsəlman əhalisinə qarşı törədilmiş soyqırımının əyani sübutudur.

Həmin ərəzidə Soyqırımı Memorial Kompleksi yaradılıb və həqiqətləri dünya

ictimaiyyətinə çatdırmaq yolunda böyük iş görür. Kompleksi ziyarət edənlər yay fəslində daha çox olur. May ayından başlayaraq kompleksə respublikamızın müxtəlif bölgələrindən məktəblilər, ayrı-ayrı kollektivlər ziyarətə gəlirlər. Təkcə bu ilin may-iyun aylarında kompleks 10 mindən artıq adam ziyarət edib. Bəzi şəxslər özləri ilə gətirdikləri kitabları və keçmiş qəzet materiallarını kitabxanımıza hədiyyə edirlər.

Yerli ziyarətçilərlə yanaşı, xarici ölkələrdən gələn turistlər də kompleksə böyük maraq göstərirlər. Ərəb ölkələri, İran, Rusiya, Belarus və digər ölkələrdən ölkəmizə təşrif buyuranlar öz rəylərində soyqırımını pisləyir, qatilləri lənətləyirlər. Hazırda

kompleksdə ingilis, rus, fransız, ərəb və alman dillərində tərcüməçilər çalışırlar. Xarici ziyarətçilərin hər birinə tariximizlə bağlı kitab və məlumat topluları hədiyyə edirik.

Yay aylarında kompleksdə soyqırım ilə bağlı tədbirlərimiz də olur. Ziyarətçilərin çoxu həmin tədbirlərdə həvəslə iştirak edirlər. Bəzilər hətta mərasimlərdə çıxış da edirlər.

Bu günlər Qubaya istirahətə gələnlərin sayı bir qədər də artır. Deməli, ziyarətçilərimizin sayı da çox olacaq.

Rəxşadə BAYRAMOVA,
Quba Soyqırımı Memorial Kompleksinin direktoru, tarix üzrə fəlsəfə doktoru

● MİNNƏTDARLIQ

Su sarıdan artıq korluq çəkmirik

Uzun müddət idi ki, kəndimizdə su problemi yaşanırdı, əhali çox əziyyət çəkirdi. Camaat içməli suyu pul ilə alırdı.

Bununla bağlı kənd sakinləri rayon icra hakimiyyətinə müraciət etdilər. Nəhayət, nümayəndələr gələrək mövcud vəziyyəti yerində öyrəndilər və problemin həlli ilə əlaqədar tədbirlərə başladılar. Kəndin mərkəzində 30 tonluq yeraltı beton su anbarı inşa edildi. Eyni zamanda müasir tipli suto-mizləyici qurğu, yüksəktəziyikli iki nasos quraşdırılaraq anbarın yanında bulaq kompleksi istifadəyə verildi. Bununla da kəndimizin su problemi həll edildi.

Kənddə bir sıra abadlıq işləri də görüldü. Kənd sakinlərinin xahişi nəzərə alınaraq bələdiyyə tərəfindən Kür qəsəbəsindən kəndimizə gələn yolda təmir-bərpa işləri aparıldı. Ağır texnika ilə yola qum-çınqıl döşənərək hamarlandı, yolların ətrafı təmizlənilib, su axınlarının yola zərər verməməsi üçün arxlar çəkildi.

Hörmətli redaksiya! Xahiş edirik görülməli bu işlərə görə aidiyyəti təşkilatlara kənd sakinlərinin minnətdarlığını çatdırasınız.

Ülfət MEHDİYEV,
Şəmkir rayon İsgəndərli kəndinin sakini

Dayanacaq təmir olunmuşdur

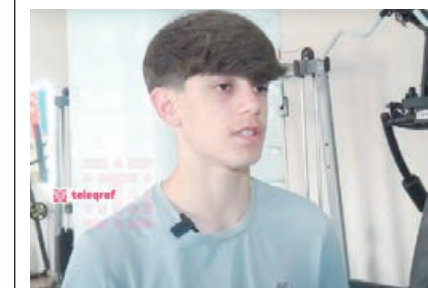
"Azərbaycan" qəzetinin 31 may 2025-ci il tarixli sayında dərc edilmiş "Avtobus dayanacağı-mız bərpad vəziyyətdədir" sərlövhəli oxucu məktubunda qaldırılmış problemə rayon icra hakimiyyətində baxılmışdır.

Bildiririk ki, Dondar Quşçu kəndi ərəzində avtomobil yolu üzərində yerləşən dayanacaq təmir olunmuşdur.

Nifətli QASIMOV,
Tovuz Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini

● UĞUR

16 yaşlı lərikli yeniyetmə Türkiyədə kaskadyor kimi filmə çəkiləcək

Lərik rayon sakini, yeniyetmə idmançı 16 yaşlı Xəyyam Abayevin bacarığına indiki Türkiyə xalqı da yaxşı bələddir. Qardaş ölkədən filmə çəkilmək təklifi alan lərikli yeniyetmə artıq peşəkar idmançıların belə çətinliklə etdikləri hərəkətləri asanlıqla yerinə yetirir.

Onun idmançı olmaqda əsas məqsədi gələcəkdə filmlərdə kaskadyor kimi çıxış etmək olub. Hazırda isə o, daha mürəkkəb fəndlər üzərində çalışır.

Xəyyam 4 yaşından idmanın qaydasız döyüş növü üzrə məşğul olur. Onun ilk müəllimi atası - Lərikdə 10 ilə yaxındır idman müəllimi kimi çalışan Rizvan Abayevdir. Xəyyamdan uğurlarının sirrini soruşanda dedi ki, hər şey düzgün məşqdən asılıdır: "Atamla dəfələrlə məşq edirik, alınana qədər dayanmıram. Əgər məşq edəməsə, bu o deməkdir ki, həmin hərəkət mütləq alınmalıdır. Bözən hərəkəti 20-50 dəfə təkrarlamaq lazımdır, bəzən isə birdəfəyə alınır. Bu, fənddən asılıdır".

Türkiyədən filmə çəkilmək təklifinə gəldikdə isə atasının sözlərinə görə, bir neçə xarici ölkədən Xəyyamın filmlərdə kaskadyorluq etməsi ilə bağlı təklif gəlib. Amma Xəyyam qardaş Türkiyəni seçib. Hazırda rejissorla ilk danışıq aparılıb. İşin uğurlu alınması üçün Xəyyam öz üzərində gərgin məşq edir.

Qeyd edək ki, Xəyyam Abayev gələcək təhsilini də möhl idman sahəsində davam etdirmək istəyir.

Zəfər ORUCOĞLU,
Lərik rayon sakini

● OPERATİVLİK

Sakinlərin yolla bağlı problemi qısa vaxtda həll olundu

Təcrübə göstərir ki, rayon icra hakimiyyəti başçılarının yerlərdə sakinlərlə keçirdikləri görüşlərdə qaldırılan problemlər daha operativ həll edilir.

Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının "Mədəncilər" yaşayış sahəsində keçirdiyi səyyar görüşdə qaldırılan problem də qısa vaxtda öz həllini tapdı. Həmin görüşdə sakinlər rayon mərkəzi ilə yaşayış sahəsini birləşdirən avtomobil yolunun təmir olunmasını xahiş etdilər. Rayon rəhbərliyi tərəfindən "31 nömrəli Yol İstismar" MMC-yə tapşırıq verildi və işlərə başlanıldı. Qısa vaxtda yolda nəqliyyatın təhlükəsiz və maneəsiz hərəkəti təmin olundu.

Hörmətli redaksiya! Qəzetiniz vasitəsilə sakinlərin adından bu işdə əməyi olan hər kəsə minnətdarlığımızı bildiririk.

Saleh ABIŞOV,
Daşkəsən rayon "Mədəncilər" yaşayış sahəsinin sakini

● FAKT

Ticarət mərkəzlərində parking qiymətlərindən par çıxır

DAYANACAQ ÖDƏNİŞ QRAFİKİ		
MÜDDƏT	ÖDƏNİŞ	
0-15 DƏQ	PULSUZ	
15-30 DƏQ	1 AZN	
30-60 DƏQ	2 AZN	
1-2 SAAT	4 AZN	
2-3 SAAT	6 AZN	
3-5 SAAT	10 AZN	
5-7 SAAT	14 AZN	
7-10 SAAT	18 AZN	
10-15 SAAT	22 AZN	
15-20 SAAT	26 AZN	
20-24 SAAT	30 AZN	
Hər növbəti saat 30 AZN		

GƏNCLİK		
İlk 15 dəqiqə ödənişsizdir		
0 saat - 1 saat	2 AZN	
1 saat - 2 saat	3 AZN	
2 saat - 3 saat	5 AZN	
3 saat - 5 saat	7 AZN	
5 saat - 7 saat	10 AZN	
7 saat - 24 saat	20 AZN	
QEYD		
Dəyərli vaxtda tariflərdən yəni 1, 5, 10, 20 AZN məbləğində qəbul olunur.		
DİQQƏT		
Dəyərli vaxtda tariflərdən yəni 1, 5, 10, 20 AZN məbləğində qəbul olunur.		

ÖDƏNİŞ QRAFİKİ		
MÜDDƏT	ÖDƏNİŞ	
İLK 15 DƏQ	PULSUZ	
0-1 SAAT	1 AZN	
1-3 SAAT	3 AZN	
3-5 SAAT	4 AZN	
5-7 SAAT	6 AZN	
7-24 SAAT	20 AZN	
HÖRMƏTLİ MÜŞƏRİRLƏR!		
DAYANACQDAN İSTİFADƏ MÜƏYYƏN EDİLMİŞ TARİFLƏ HESABLANMAQDADIR.		
DAYANACAQ ÜÇÜN ÖDƏNİŞ AVTOMOBİL NÖMRƏSİ İLƏ EDİLİR.		

DİQQƏT !!!		
Nəqliyyat vasitələrinin dayanacaqda durma tarifləri:		
0 - 30 dəq	ödəniş tətbiq olunmur.	
30 dəq - 1 saat	1 AZN	
1 - 2 saat	1,50 AZN	
2 - 3 saat	2,5 AZN	
3 - 5 saat	3 AZN	
5 - 8 saat	5 AZN	
8 - 10 saat	6 AZN	
10 - 12 saat	7 AZN	
Dayanacaqda 22:00-dan sonra nəqliyyat vasitələrinin dayanması qadağandır !!!		
Rəhbərlik.		

İri ticarət mərkəzlərinə gedən alıcıların qarşılaşdıqları yeni problemlərdən biri də parking haqlarının süni şəkildə bahalaşdırılmasıdır. Əvvəllər ticarət mərkəzlərinin yeraltı parklama zonalarında maşın saxlamağa 1 saat üçün 1 manat ödəyən vətəndaş indi eyni müddətdə görə 2 manat, 2-3 saat üçün isə 6 manat və ya daha çox vəsait ödəməli olur.

Qiymətlərin insafsızcasına belə artırılması ticarət mərkəzlərinə gələn vətəndaşların haqlı narazılığına səbəb olur. Üstəlik, bu mərkəzlərin yaxınlığında heç bir alternativ parklama yerləri mövcud deyil ki, ondan istifadə edəsən. Beləliklə, vətəndaş seçim deyil, mə-

buriyyət qarşısında qalır. Bu da o deməkdir ki, həm fiziki, həm də maliyyə baxımından alıcı sıxışdırılır. Buna görə də ticarət mərkəzlərinə alış-veriş üçün gələn vətəndaşlar orada çox vaxt keçirməyə, tələsik işlərini görüb ödəniş məbləği artırmamış parklama zonasından çıxmağa çalışırlar.

İndi bir anlıq düşünək: bu ticarət mərkəzlərinə kimlər gəlir? Əsasən qadınlar, azyaşlı uşaqlı ailələr, gənclər, bir sözlə, istirahətə, alış-verişə çıxan sadə vətəndaşlar. Onlar təkcə alış-verişə yox, kino mərkəzinə, uşaq oyləncə zonasına, kafeyə gəlirlər. Ticarət mərkəzlərinin kinozallarında bir kinoya baxmaq, yaxud kafedə nahar, şam etmək demək olar ki, 8-10 manat parking haqqı deməkdir. Yəni içəridə xərclədiyi vəsaitin

üzərinə "dayanacaq vergisi" də əlavə olunur. Bu isə o deməkdir ki, məqsəd yüksək xidmət yox, daha çox qazanmaqdır.

Bəzi versiyalara görə, bu tariflər süni tıxacların qarşısını almaq üçün atılan addımdır. Amma bir səhvin qarşısını başqa bir səhvlə almaq qaş düzəldən yerdə göz çıxarmaqdır. Şəhərin nəqliyyat infrastrukturunu düzgün planlanmayınca, bu, vətəndaşın cibi ilə "kompensasiya" olunmamalıdır. Əgər şəhər planlaması problemlirdisə, nə üçün onun cəzasını vətəndaş çəkməlidir?

Nərminə ƏSGƏROVA,
İlham BABAYEV (foto), "Azərbaycan"

● TƏŞƏKKÜR

Salyanda yeni kanalizasiya xətti çəkilir

Salyan Muğan şəhəridir. Burada yay xeyli isti və quraq keçir. Məlumdur ki, şəhər infrastrukturunda su və kanalizasiya olma-sa-olmazlardandır. Sovet dövründə Salyanda bunlar əhəlinin tələbatını ödəmirdi. Əvvəllər əhəliyə gün ərzində 1-2 saat Kürün lili suyu verilir. Şəhərin müəyyən hissəsində kanalizasiya xətti yox idi. Fərdi evlərdə kanalizasiya çıxarı şambomlara, yəni həyətlərdə, küçələrdə qazılmış quyulara axıdılırdı. Bu da xüsusən yay aylarında antisani-tar vəziyyət yaradırdı.

Müstəqillik əldə etdikdən sonra əhəlinin sağlamlığı və rifahı dövlətimizin prioritetlərindən birinə çevrildi. Əvvəl şəhər təmiz içməli su ilə təmin olundu. Hazırda isə əhəliyə fasiləsiz olaraq yüksəkkeyfiyyətli su verilir. Kanalizasiya xətti isə

yenidən qurulur. Küçələrdə çox böyük tikinti işləri aparılır: kanalizasiya xətləri çəkilir, şaxtalar quraşdırılır, nasos stansiyaları yaradılır. Yaxşı haldır ki, çəkiliş bitən hissələrdə asfalt örtüyü tez bir zamanda bərpa edilir.

Kanalizasiya suları şəhərdən kənarda təmizlə-nəcək və yaşıllaşdırma işlərində suvarma suyu ki-

mi istifadəyə yönəldiləcək. Şəhərlə yanaşı, şəhər-ətrafı ərəzilər - qəsəbə və kəndlər də bu prosesdən kənarda qalmayacaq.

Hazırda Ələt-Astara istiqamətindəki magistral yolun sağ və solunda yerləşən şəhər qəbiristanlığı abadlaşdırılır. Yararsız köhnə hasar sökülərək yerində daha möhkəm və səliqəli bir hasar tikilir.

Bir həkim kimi bunlar məni çox sevindirir. Şəhərimizdə aparılan bütün abadlıq-quruculuq işləri - küçələrin asfaltlanması, memarlıq baxımından gözoxşayan yaşayış evlərinin, ictimai binaların inşası, müasir infrastrukturun qurulması üçün şərait yaratdığına görə dövlət başçısı, Müzəffər Prezidentimizə həm öz adımdan, həm də Salyan camaatı adından ürəkdən təşəkkür edirəm.

Sabir KƏRİMOV,
təqaüddüz həkim

● NARAZILIQ

Pay torpaqlarımıza çıxarış ala bilmirik

Hörmətli redaksiya! Hamıya məlumdur ki, kəndin dolanışığı torpaqdan çıxır. Dövlət tərəfindən kənd camaatına pay torpaqları verildə mənə də 2 hektar torpaq ayrıldı.

Mən də burada əkin-biçin işləri aparıb ailəmi dolandırırıdım. Onu da qeyd edirəm ki, bu işləri ərəyə gətirməkdə dövlət bizə hər il subsidiya ayırırdı. Biz bu pulla əkin işlərinə lazım olan dərmanları, gübrələri, yanacağı alıb işimizi görürdük.

2022-ci ildən dövlət tərəfindən bizə ayrılan subsidiya dayandırılıb və işlərimizdə fasilələr yaranıb. Lazımı yerlərə müraciətlər etsək də, bu məsələdə bizə kömək edən tapılmır. Elə gəlib ölçüb-biçirlər, son sözləri də bu olur ki, bu pay torpaqlarına çıxarış la-

zımdır, yaxın vaxtlarda onu sizə təqdim edə-cəyik ki, subsidiya ala bilərsiniz. Bu "yaxın vaxt" isə illərdir ki, uzanır. Hara müraciət edirikse, dərdimizə əlac edən tapılır.

Hörmətli redaksiya, xahiş edirik bu məsələni işıqlandıraraq bizə kömək edəsiniz.

Ramazan ŞİRİNOV,
Şəki rayon Aydınbulaq kəndinin sakini

